

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
Egy soros petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
pártok palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, november 3.

Galíciai offenzívánk erősen hatol előre. Szerbiában győzelmeket arattunk a szerbeken Franciák védekezése az olasz határok ellen.

Offenzívánk előhaladásban Galiciában.

Budapest. (Hivatalos.) Orosz-Lengyelországban harc folyamatban. San melletti útközetekben az oroszoknak különösen Rozwadownál voltak nagy veszteségeik, ahol 400 oroszot fogtunk el és 2 gépfegyvert zsákmányoltunk. Stary-Sambortól délre egyik harcscoportunk szintén 400 oroszot fogott el. Ezen területen és Turkatól északra-keletre támadásunk tovább haladt előre. Hőfő vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettese.

Berlin. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti: Keleten a helyzet változatlan. Egy áttörési kísérletet Szitkohmen közelében visszavetettünk.

Sabácot bevettük.

Budapest, november 2. (Hivatalos.) Offenzívánk Macsván át győzelmesen halad előre. Az ellenség, melyet megerősített állásaiból kitértünk, eddig csupán csekély ellenállást fejtett ki, csupán Sabác északi szegélyén voltunk kénytelenek erősen elsáncolt állásokat rohammal bevenni. Macsván át előnyomuló oszlopaink Sabác-Ljeznici vasút vonalat már átlépték. Lovasságunk ellenség nyomában van és már foglyokat is ejtettünk.

Balkáni hadseregünk súlyos veszteség érte, Sanchez főhadnagy tábori pilótánkon, ellenséges lövedék, melytől figyelőtársa is megsérült, súlyos sebet ejtett. Kettentes fájdalmai ellenére, végső erejének megfeszítésével sikerült a derék pilótának gépét még mintegy hetven kilométernyi távolságban levő reptérre kormányozni és ott simán leszállani. Sanchez főhadnagy tegnap sebeibe belehalt. Halála előtt még megkapta öfelsége által neki távirati uton adományozott katonai érdemkeresztet, Potiorek táborserenagy.

Tért hódít a német offenzíva.

Berlin. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti, Ypres elleni támadásunk továbbra is tért hódított. Mossinos kezeink közt van. Jobbszárnyunkkal szemben indusok harcolnak. Ezek eddigi megállapítások szerint nem külön szánt kötelekben, hanem angolok egész arcvonalán elosztva szerepelnek. Argonessi erdőkben vívott harcainkban tovább haladtak. Ellenség itt súlyos veszteségeket szenvedett. (Miszterelnökségi sajtóosztály.)

Valjevo felé.

Arad, november 2.

A hadjárat elejéről ismert név került újra a haretéri jelentés közé; név, a melyhez a hadjárat első vére és első szörnyüségai tapadtak. Sabácba újra bevonultak csapataink, hogy folytassák a több oldalon megindult, közös előnyomulást Szerbia egyik stratégiai központja, Valjevo felé. Az időköz, a mely a két bevonulást egymástól elválasztotta, tele van nemcsak jelentős eseményekkel, hanem komoly tapasztalatokkal is. Az első zászlóaljakat, a melyek a Száván átkelve, a szerbek határvárosába vonultak, a tüzes bátorság, a föltartózatlan harcok ragadta magával, a mely még nem ismerte, nem ismerhette a szerbek haremódorát. Nem tudták, hogy a katonák által elhagyott város házai mögül, pincéiből asszonyok, gyerekek, öregek fognak oroszra fegyvert a katonákra. Nem ismerték kellően a komitácsikat, akik polgári ruhába öltözöttek, fákra kuszva lövöldöznek és hajtanak bombákat a katonákra. Nem ismerték az árulásnak százféle módját, a mely a Száva innenső oldalán, a Szerémség hitvány határszéli községeiből támogatja az ellenséget. Szóval: azt hitték, hogy katonák fognak harcolni katonák ellen, hogy az a hadijog ideális, becsületos fogalmi szerint történni szokott. Hogy vöröskezes zászlóra, sebesült-vívókra, köztözhelyekre is lehet ágyuzni, azt is a szerbektől tanulták meg a mi embereink.

A tapasztalatoknak ára volt, és bizony kár volt mindazért, a mivel a tapasztalatokat meg kellett fizetni. De annak, hogy Sabácot elhagytuk, nem ezek voltak az okai. Nyomban Sabác első megszállása után arról jött hír, hogy az orosz haderejének tulnyomó részével Galícia ellen jön. Szükség volt arra, hogy mindenekelőtt az oroszok nagyarányú támadása ellen

szögezzünk és gyűjtsünk megfelelő csapatokat. Ezért vált másodrendű kérdéssé Szerbia és Sabác sorsa — egy időre.

Es az idő is elérkezett. Az orosz hadsereget kemény emberföltött harcokban föltartóztattuk addig, a míg megérett az egyesült német-és osztrák-magyar hadtestek támadása Orosz-Lengyelországba, Varsó irányában. Azt a tőrhódítást, a melyet az oroszok addig Galiciában és Bukovinában szerettek, most lépésről lépésre, de biztos előnyomulással szereztük vissza, és a legutolsó jelentéseink a haretér ezen részéről új, jelentős diadalokat adnak hírül.

Ezenközben pedig lassu, celtudatos munkával folyt Szerbia soraának előkészítése. Mindenekelőtt a Szerémség alsó poremét kitakarítottuk az árulóktól. A szerbek néhány betörését keményen, érsékeny veszteségeket okozva, visszavertük. A Drina és Száva vidékén kezdetét vette az oszrom a szerbeknek éveken át előkészített beton-fedezékek, árok-városai, veszedelmes hegyoldalai ellen. A rohamhoz, nyílt támadásokhoz szokott magyar katona csodás ügyességével és alkalmazkodó készségével megtanulta a harcok ezt a módját is és óvatosan, szívós munkával, lépésről-lépésre szorította vissza a földbe bujt szerbet. És ha megfigyeljük annak az előnyomulásnak menetét, amelyet a szerbiai Macsvában követett a mi seregünk, akkor lehetetlen észre nem vevnünk azt az okosságot, hogy a cél nem az, minél hamarabb minél beljebb jutni, minél gyorsabb dicsőséget szerezni, hanem az: az előnyomulást minél szélesebb területen minden oldalon teljesen biztosra tenni. Sabácban most nem egy huszárvágás esett, egy hatalmas sávon előnyomuló sereg taposta le, a mely minden meglepetéstől védetten, a Drina felől közeledő csapatokkal egyesülten biztosan és győzelmesen érte a legközelebbi célt, amelyhez akkor is közel éreztük magunkat: Valjevót.

A szerb hadsereg, a mely akkor fényes diadalnak tekintette, hogy az önként elhagyott Sabácba újra visszatérhetett, azóta szintén sok mindenben átesett. Az eredménytelen szerémségi betörések, a csuful végződött boszniai kirándu-

lás és az drinámenti hegyek körül vívott, kétségbeesett harcok a szerb hadsereget teljesen lesorvasztották és megtörték. Katonáik sűrű csoportokban szöknek át hozzánk és inkább megadják magukat, semhogy az éhezést, a nyomoruságot tovább szenvedjék. A hadsereg belső zűllésével együtt Szerbia egész népének kimerülése siettetti a katasztrófát. Az orosz segítséget hiába várják, a hazug győzelmi hírek a kétségbeesést már nem tudják csillapítani, a hadseregbe már az ötven esztendősket is befogtak és már így is tartalék nélkül állanak.

A háboru további részében kétségtelenül újabb harcok és bizonyára kemény harcok várnak még a déli harctéren küzdő katonáinkra. De ezekhez már megszereztünk ugyszólván mindent, a mi a biztos és remélhetően gyors sikert és a teljes eredményt biztosítja. És a mikor újra Sabácon át haladtak csapataink, meglepő gondolkodhatunk arra, hogy az az idő, a mely az első bevonulástól eltelt, nehéz munkát kívánt, áldozatokkal is járt, de nem veszett kárba.

A háborus London.

(Kitchener. — A toborzás. — A háboru kimenetele angol szemüvegen nézve.)

A háboru megüzenése után most már elő kellett állítani az angol hadsereget. Ez azonban korántsem volt olyan könnyű dolog, amilyennek ez az első pillanatban látszott. A briteknek, bevallásuk szerint a legnagyobb dicsőségük az, hogy soha még egy háborut felkészült sereggel el nem kezdtek. De a felkészületlen sereget azután a háboru folyama alatt folyton tökéletesítették, míg végül is a győzelmes véget egy mindig hatalmas és fejlődésnek legmagasabb fokán álló hadsereg érte meg.

Hogy a kicsiny, mindössze 150,000 emberből álló angol hadsereget népszerűsítsék és színvonalra emeljék, ahhoz elsősorban vezető ember kellett. Ezen embert a tömeg és ez újságok Kitchener lordban vélték feltalálni, aki épen azidőtájt készült Egyiptomba visszautazni. Napokig jelentek meg a cikkek hatalmas feliratokkal, hogy „Ne engedjétek elutazni!” Végül is — mint mindenkor — a nép akarata győzött és lord Kitchener hadügyminiszterre nevezték ki. Ettől a perctől fogva ebből a különben bátor katonából roppant híres embert faragtak. Képeskártyákon nem is lehetett Kitchener Nelson nélkül látni, a moziban képekben mutatták be a nemes lord életét, melyet 12 fillérért ponyva regényben is el lehetett olvasni.

Először is elhatározták egy 500,000 főnyi hadseregnek a felállítását. A hadseregnek neve népszerűségi okokból nem a király serege lett, hanem Kitcheneré. Tagjai pedig Kitchener legényeinek vallják magukat.

A verbuválás a legfokozottabb mértékben megkezdődött. Az a reklám, mellyel azt végrehajtották, minden képzeletet felülmúlt. Az utcákon végig sem lehetett menni, hogy az ember kezébe ne nyomtak volna tíz-tizenöt felszólítást, lelkesítést, kérést, melyek mind azt a nótát pengették:

— A hazának és királynak szüksége van katonára.

Ugyanezt a feliratot hordották óriási cegtablákra festve a szobrok talapzatai, a város háza és az állami hivatalok bejáratai. Megjelentek a különböző dalok és lelkesítő nóták,

melyeket uton-utfélen énekelt a tömeg. Legérdekesebb az autobuszok felirata, mely szóról-szóra így hangzott:

— *Ha elvesztetted az állásodat, gyere és állj be katonának! Felmondanak neked katonának, ha vége a harcnak!*

A földalatti vasut még bizalmasabban fordult a néphez, amennyiben a következő okfejtéssel állott a nagyközönség elé:

— *Egészséges Ön fizikailag? Családi kötelemek nélkül való? 18 és 40 év között van-e? Ha igen, úgy Önre szükségünk van a háboruban.*

Az autotaxik a védőüvegekre ragasztották fel a felhívást:

— *Soroztassátok be magatokat!*

Minden utcában megalakultak a toborzó irodák, még pedig legtöbbször a nagyszámmal kiebudalt német hajóstársaságok helyiségeiben. *Katonák járták végig az utcákat, megszólítván az ögyelgöket és munkanélkülieket, kiket szép szóval és az óriási katonabérek ígretével iparkodtak a háborunak megnyerni.*

Minden külföldön terjesztett hír és cáfolat ellenére a toborzás igen szépen haladt egy bizonyos fokig, mikor is társadalmi különbség nélkül tödultak a zászlókhoz a teljesen kiképezetlen, de edzett ifjak és az első hadseregbe való beiratkozás hat-hét hét alatt befejeződött. Azután elhatározták egy második, ugyanakkora hadseregnek a felállítását, melynek az előteremtése azonban már nehézségekbe ütközött. Most már csak egy-egy nagyobb rémhír volt képes meglehetősen számú újoncot a toborzó irodába csábítani. Ebből a szempontból, miként ezt egy angol képviselő ki is fejtette nem is irtóztott annyira a hadvezetőség a kudarcok bevallásától. Így például Antwerpen elestének hírére, mintegy 8000 rekruta jelentkezett s ajánlotta fel szolgálatait a hazának. A bur pártúteréről szóló hírek is sok lelkes angolt készítettek a zászlók alá. Eleinte, mikor még a lapok mindent a legrozsásabb ferdtételekkel és ámitgatásokkal közöltek, a toborzás ugyszólván teljesen megakadt. Akkor ugyanis, mikor híre jött annak, hogy az orosz Keletporoszországon át, napról-napra közelebb jut Berlinhez, mikor az angol lapok peronyi pontossággal menetrendet készítettek *Rennenkampf* előrenyomuló hordáinak és csalahatatlan pontossággal számították ki, hogy két-három nap alatt Potsdamba kell érkeznie, a sorozás bizony meglehetősen szünetelt. Al-bion népe ugyanis azzal áltatta magát, hogy az ő kötelessége csak abban áll, a németet „taktikai” visszavonulásaikkal becsalogassák Franciaország közepébe, hogy az alatt az orosz Berlinbe érkezhessen, ami a háborunak végét jelentené.

Az ennek folytán meköötendő békének az eredményei a legenyhébbben ítélők szerint a következők lettek volna: *Vilmos császárt családostól — V. Györgyöt és II. Miklóst persze bele nem érte — Szent-Ilonára viszik, hol a Napoleon által használt helyiségek és termek e célra már kibővítés és tatarozás alatt állanak.* A gazdátlanul maradt Poroszországból Porosz Lengyelország kiszakításával egy békés kis köztársaságot lehetne alkotni, mely Portugálnak mintájára a legkegyelmesebb angol kormány pártfogása alatt állana, Bajorország, Szászország és Württemberg visszatérnének a régi kis királyságok államformájára. A nagyhercegségek és Hannover, melynek trónjára V. Györgynek egyik fiát kellene ültetni. Öseredeti szervezetükre hullának szét Hamburg, Bréma és Lübeck szabad kikötőknek lesznek nyilvánítva. Schleswigholstein és Elzász-lotharingia „mint lopott jószág” visszakerül

régi gazdáikhoz. Aix-la-Chapelle és környéke Belgiumnak jut kárpótlásul az elszenvedett hártalan méltánytalanságokért. A legnagyobb száka Anglia szemében Helgoland, mely az övék, de *Salisbury* lord a parlament megkérdezése nélkül elkótyavetyélt. A német partvidék ezen kulcsa a briteknek feltétlenül visszaadandó. Mivel pedig a gyarmatokról már jó eleve döntöttek, a német birodalom sorsa így is meg is van pecsételve.

Ezek után fájó szívvel és könnyes szemekkel tér a monarchia sorsának elintézésére. Ez a derék ország, melynek ősz uralkodója szerintük a briteknek mindig barátja volt, mostan a német világpolitikának lett sajnálatra méltó áldozata. Valósággal vak eszközevé lettünk — szerintük — II. Vilmos hatalmi vágyának. Az angol nép jelentékeny része különösen Magyarországgal rokonszenvez. Elismerik hazánk nagy szabadság-szeretétét s a Kossuth névnek közkelete van ott is. Annál szomorubbán kénytelenek kijelenteni, hogy Galiciát és Bukovinát az oroszoknak adományozzák, Horvát-országot, Szlavoniát, Dalmáciát a szerbeknek, Triesztöt, Fiumét és Trentinot Olaszországnak, somlegeségének jutalmául és azonkívül minden neutrális országnak egy jó darabot szelnek le Magyarországból.

Hazánk feldarabolása azonban, csak akkor következne be — teszik hozzá nagy fontoskodva, — hogyna az utolsó pillanatban meg nem jön az eszünk és a „*Károlyi és Eszterházy grófok vezetése alatt állé mágnás csoportot*” nem követjük, melyről az egész külföld tudja, vagy hitte legalább is, hogy az oroszokkal rokonszenvez.

Ilyen és ezekhez hasonló magyarázatok és okfejtések azok, melyek az ott tartózkodást, a hazánkbelieknek feltétlenül kellemetlenné tették, nem is szólva az utolsó hetekről, mikor is gondoskodtak ők számunkra más kellemetlenségekről is, melyekkel fogunk még foglalkozni.

Ifj. Tolnai János.

Szabadságot dandárparancsnok. A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy *Schilling* János vezérőrnagy, a temesvári 7. lovasdandár parancsnoka, a felülvizsgálat eredményéhez képest mint ezidőszerint szolgálatra alkalmatlan, várakozási illetékekkel 6 hónap tartamára szabadságotatott.

A polgármester a téli inség enyhítése érdekében. Varjassy Lajos polgármester a tél küszöbén szükségesnek tartja, hogy a nyomor enyhítésére szolgáló akciót egységesítse és az erőket tömörítse. A napokban érkezett lezsnála és ennek előkészítése céljából, a következő felhívást intézte a jótékony-egyletekhez és adakozásra köteles egyénekhez: A tél ajtónkon kopogtat és vele együtt a munkaalkalmak hiányán a szegények hideg és éhség okozta nyomorusága. Mindnyájunk emberbaráti érzését és hazafias cselekedetét egyesíteni kell, hogy amennyire erőnkől telik a szenvedéseket enyhítsük, a fázóknak meleget, az éhezőknek betevő falatot adjunk. Egységes és gyors akciót óhajtunk ez irányban megindítani, amelyhez a T. Cim érzését, erejét és áldozatkészségét kérem. Az egységes program megállapításához szükséges tudnom, hogy t. Cim e valóban legnemesebb kötelességünk parancsolta feladat megoldásához mily arányu jótékony-célú intézmény létesítésével vagy anyagi áldozattal hajlandó hozzájárulni, miért is tisztelettel kérem, hogy a gyors cselekvés érdekében ez irányu szives választát három nap alatt hozzám juttatni sziveskedjék. Varjassy, polgármester

Törökország megkezdte a szárazföldi háborút.

— Harcok az orosz-török határon. — Török csapatok Egyiptomban. — A szent háború. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Konstantinápoly, november 2.

A Neue Freie Presse írja: Egészen természetellenes dolog lenne, ha Törökország abban a pillanatban, amikor két nagyhatalom nehéz, de minden sikerrel biztató harcát folytat Oroszország ellen, tétlen maradna. Semmiestre sem lehet elképzelni, hogy nyugodtan tudja végignézni, mint küzd az osztrák-magyar és a német hadsereg az Ottomán birodalom ősi ellenségével. Minő sorsra jutna Törökország, ha Oroszország a világ szerencsétlenségére tulsúlyba jutna a háború után. Hiszen a legutóbbi időkben is kegyetlen magatartást tapasztalt Angliától, Oroszországtól megsértette és az angol tengerésztisztek, akik zsoldjában állottak, a leggaládabbul megcsalták. Törökország nem tehet egyebet, meg kell védenie erejét és valószínűleg megragadja most az alkalmat, hogy a két nagyhatalommal együtt küzdjön az ádáz ellenség ellen. Annál is inkább kedvező az alkalom reá nézve, mert ismét jelentékeny hatalommá emelkedett. Kitűnően újjászervezett és bátor hadserege van, amely a balkáni háborúban véres, de megfizethetetlen tapasztalatokat szerzett. A török flotta szelleme kitűnő és egészen valószínű, hogy a Hamidie nagyszerű példája áll az összes hajók előtt. A török-orosz háború hatása természetesen a Balkánt is érinti. Különösen a macedóniai elnyomott és szerencsétlen népekre lesz nagy hatása a hadviselésnek, mert ezek a nagyobbrészt mohamedán és bolgár törzsek mindannyian vágnak a felszabadítás után. Általában véve azt lehet mondani, hogy ez a háború a legkiszámíthatatlanabb következményeket vonhatja maga után Afrikában és Ázsiában, mindenütt, ahol leigázott mohamedán népek színlódnak idegen áram alatt.

Meghirdették a szent háborút.

Budapest. A Pester Lloyd jelenti Milanóból: A Seik-ül-Izlam a veszélyeztetett kalifátus védelmére felhívta a hívőket.

Orosz-török harcok a szárazföldön.

Budapest. A Magyar Távirati Iroda jelenti Trapezuntból: A török orosz határon a szárazföldi harc megkezdődött.

Török haderő vonul Egyiptomba.

London. Alexandriából érkezett angol jelentés azt mondja, hogy török haderő vonul Egyiptom felé.

Török minisztertanács.

Konstantinápoly. Ma minisztertanács volt a nagyvezír elnöklése alatt.

Elutaztak a francia és angol nagykövetek.

Konstantinápoly. A francia és angol nagykövet a nagykövetségek személyzetével este 9 órakor különvonaton elutazott. Dedeagacsbá mennek, ahonnan gőzessel tovább utaznak. A nagykövetek elutazásánál teljes rend és nyugalom uralkodott. (M. T. I.)

Angol és a francia flotta támadási kísérlet

Konstantinápoly. Megbízható hírek szerint az angol és a francia flotta ma délelőtt megjelent a caesmei öbölben, ahol a Durák-Reiss

kis török ágyunaszádót és a Kinali-Ada gőzöst akarta megtámadni. A Durák-Reiss parancsnok, meggátlandó, hogy az ellenség elpusztítsa, előbb a Kinali-Adát süllyesztette el, majd pedig saját hajóját röpitette levegőbe. (M. T. I.)

Az odesszai kábelösszeköttetés megszakadt.

Konstantinápoly. Odesszával megszakadt a kábelösszeköttetés.

A Göben hőctettel.

Szentpétervár. (Táviroda.) A távirati ügynökség jelenti: A Jalta orosz hajó nekiment a Göben torpedójának. A Kazbek cirkáló segíteni próbálván, torpedótól elsüllyedt.

A török flotta nagy sikere.

Konstantinápoly. Hivatalos kommuniké a következőket mondja: A Prut nevű orosz aknalerakó-hajó tisztjeit és matrózait hihallgattuk. Vallomásukból kitűnt, hogy a Prut, mely 8-10 nap óta Szobasztopolban volt, aknákkal volt ellátva és olyan tisztek parancsnoksága alatt állott, akik több esztendőn át a konstantinápolyi orosz állomáshajón szolgáltak és ennek következtében alaposan ismerték a Boszporust. Az orosz flotta, mielőtt megtudta, hogy a török flottának kis része gyakorlatozás végett a Fekete-tengerre kifutott, október 27-én rögtön Szobasztopolból déli irányba kitutott és Szobasztopolban az ottani partvédelemre elégséges hajórajt hagyott vissza.

Másnap a Prut déli irányban elhagyta Szobasztopot. Az orosz flottának e mozdulatokkal az volt a célja, hogy a Fekete-tenger bejáratánál aknákat szórjon el, a bejáraton belül lévő gyöngye flottánkat megtámadja és a Boszporusból esetleg segítséget hozni kívánó flottát az uszóaknak segítségével megsemmisítse. Gyakorlatozó flottánk észrevette az aknalerakót és a torpedónaszádókat, amelyek azt védtek, mire a tegnapi és tegnapelőtti között eseményekre került a sor. A megmentett orosz tisztek száma öt. Köztük van egy fregatt-kapitány. Valamennyi orosz foglyot Ismithbe vittük.

A Boszporuson kívül lévő flottánk ily módon véletlenségből jelentős sikert aratott, amely biztosítja flottánk jövőjét.

Elcsesett és hadifogságba került tisztek: A hivatalos veszteség-kimutatás 41. száma szerint a következő tisztek haltak hősi halált: Albanese Miklós dr. tart. kadét 97. gye. Berlam Ferdinánd t. kadét 97. gye. Bröderker Miksa tartalékos kadét 7. gyalogezred. Döller József százados 12. vadászrezend Frauwallner Tivadar hadnagy 7. gye., Greiner Ferdinánd százados 26. Landw. e., Meyerhoff Hermann dr. tart. zászlós 7. gye., Müller Károly tart. kadét 97. gye., Nietsch Ernő zászlós 26. Landw. e., Patip Ottó hadnagy 25. tüzér e. Rausinger Rudolf főhadnagy 7. gye. Selcher Miksa tart. zászlós 12. vadász e., Schnabl Emil tart. hadn. 97. gye., Seidl Ottmár százados 97. gye., Siegel János tart. hadn. 7. gye., Ssilly Henrik tart. hadn. 26. Landw. e., Valenta Vilmos százados 97. gye. Winkler Viktor tart. hadnagy, 7. gye., Wyhnanek Ervin százados 97. gye. Hadifogságba a következő tisztek kerültek: Grobois Ervin hadnagy 7. gye. Hornischer tart. hadnagy 7. gye. Schintzig Károly tart. hadnagy 7. gye.

Orosz vezérkari jelentés galíciai sikereinkről.

— Offenzívánk győzelmes térhódítása. —
— Motoros ágyúink rettentő hatása. —

— Hiv. táv. tud. —

Budapest—Genf, nov. 2.

Genf. (Cenzurálva.) Az orosz vezérkari jelentés beismeri a monarchia csapatainak Turka irányában erős tevékenységét.

Harminc és feles motorágyúink Galiciában félelmetesen működnek. Egy egész orosz batteria a levegőbe repült és háromszáz méternyire találták meg a roncsait. A lakosság földrengésre gondolt.

Győzelmeinek Turkánál.

Bécs. (Cenzurálva.) Az oroszok galíciai szélső jobbszárnyunk ellen Turkánál az elmúlt napokban öt támadást intéztek. A támadásban két gyaloghadosztály és egy lövészdandár vett részt. Ezeket a támadásokat diadalmasan visszavertük és északkeleti irányban, Stary-Sambortól délre mintegy husz kilométernyire előre nyomultunk, folytonos győzelmes harcok közt. A harcokban ezernél több foglyot ejtettünk. Elfogtunk egy orosz vörös keresztosztályt is, amelyről kiderült, hogy nem sebesülteket szállított, hanem löszert.

Győzelmes harcaink Csernovitz körül.

Beszterce: A Csernovitzból elvonuló oroszok egy része nyugati irányban a Pruth bal partján masírozott Galícia ellen. Zahiucénél, miután a mieinktől vereséget szenvedett, megfordultak és Novosielica felé indultak. Mivel csapataink időközben Csernovitztól északra megszállták a Pruth jobb partját, a visszavonulás az oroszok számára nagyon veszedelmes alakult Hétfőn az orosz parancsnok szabad elvonulást kért, de kérése elutasításra talált. Ilyenformán a Pruth jobb partján álló oszapatok és Zuckánál a Pruth bal partján táborozó oroszok között kedden heves tüzéségi csata kezdődött, amely alatt Csernovitz városában a keddi délelőtti folyamán körülbelül 50 arapnell csapott be, anélkül azonban, hogy kárt okozott volna, vagy sérülést.

A város lakossága a háztetőkről nagy érdeklődéssel kísérte figyelemmel a harcot. Kedden két orosz úteget elhallgattattak. Amikor a zuckai cukorgyárból az ott magukat elszéncelő pár száz kozák kitörést kísérelt meg, lövegeink „völltreffer“-jel nagy pusztítást vittek végbe a soraikban és az ellenséget nyomban visszavonulásra kényszerítették. Szardán és esültörtökön szünetelt a harc, pénteken azután újra megindult. A mieink a nap folyamán állandóan új és új erősítéseket kaptak. Erre csapataink átkeltek a Pruthon, elkergették az oroszokat északra felé és számos foglyot ejtettek. (M. T. I.)

Visszavitték a metropolitát Lembergbe.

Kopenhága. (A Bud. Tud. jelentése.) Kurask-i jelentés szerint Szeptyeki leMBERGI metropolita visszaköltözött magánlakásába. Az érseket rendőrileg őrzik, látogatókat nem fogadhat, még a kuraski plébánost se bocsátották hozzá. Leveleznie és újságot olvasnia st. szabad. Az oroszok Antonius sarkowi érseket szemelték ki Szeptyeki utódjául. Az orosz pópák már kérnek galíciai plébániákat, Antonius azonban Sarkowban maradt.

Tönkre verték a harminchármasok a Sumadia-divízió három zászlóalját.

— Háziezredünk 4. zászlóaljának fényes győzelme. — Egy aradi tiszt az orosz hadsereg életéről. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 2.

Háziezredünk katonáinak dicső haditetteiről napról-napra újabb örvendetes híreket juttat el hozzánk a posta, vagy a harctérről visszaérkezett és teljesen megbízható egyének biradása.

Északon és délen egyaránt becsületet szereznek az aradi névnek és hogy nagyon súlyos megpróbáltatások közepette is vitézül harcolnak, annak legjobb bizonyítéka az a legfelső elismerés, amely most sűrű egymásutánban jut ki az aradi tisztoknak és az aradi fiúknak.

Ma ismét az ezred egyik részének hősi cselekedetéről számolhatunk be. A déli harctéren küzd a negyedik zászlóalj, amely az elmúlt napokban szerzett friss babérokat eddig is hatalmas koszorújához. A katonai cenzuránál a közlésre engedélyt kapott tudósításban a zászlóalj egy tisztje adja tudtul az aradiaknak a nevezetes eseményt, a nagy győzelmet.

A zászlóalj teljesen egyedül a szerb Sumadia divízió három zászlóalját verte tönkre.

A dicsőséget hirdető tudósítás a következő:

A hegyekben, 1914. okt. 26.

Tekintetes Szerkesztőség! Szívesen teszem, hogy Arad város közönségét a háziezred 4-ik zászlóaljának nagy győzelméről tudósítsam.

E hó 24-én ugyanis a zászlóalj egy fél hegyi úteggel, H—r. százados-zászlóaljparancsnok vezetése alatt — teljesen egyedül — a szerb Sumadia-divízió 3 zászlóalját verte tönkre és a maradékot a Drinába kergette Visegrád környékén.

Nagyon sok fogoly, fegyver, felszerelés és trén lett a hadizsákmány. Legérdekesebb a dologban, hogy a háromszoros túlerőt, három előre elkészített és megerősített hadállásból H—r. százados 4 órai támadás után szorította vissza és így a Sumadia divízió maradékait is tönkre tette. A 33-sok bátorsága támadás és rohamok közepette bámulatos volt. A megerősített állások előtt Land-torpedók robbantak egymásra és a kragujeváci bombáknak is nagy szerepe jutott. Veszteségünk legénységben nem nagy, a zászlóalj tisztjei közül öten sebesültek meg. H—l főhadnagy halálosan, Dr. K—n hadnagy és K—cs zászlós jelentékenyebben, A—t hadnagy és F—k főhadnagy könnyebben.

Még egy pár nehéz feladat vár ránk, de reméljük, hogy ezek is oly ikeresen végződnek, mint a 24. győzelem.

Egy aradi nagykereskedő fia, aki a déli harctérről már több érdekes tudósításban szá-

moltt be az Aradi Közlöny olvasóinak, ma érkezett levelében a többek közt ezeket írja:

Kedves Szüleim! Tegnap nem volt időm az írásra, mert a szerbeket kellett igen erős állásainkból kiűznom századommal. Teljesen önálló feladatunk volt, amelyet igen szép eredménnyel hajtottunk végre. Nagyszerűen sikerült és alig volt említésre méltó veszteségünk. Legénységünk olyan, mintha ördögök lennének, oly erővel rohantak a megerősített állásokra és valamennyit rohammal vették be. Felséges látvány volt. Több száz foglyot, sok gépfegyvert zsákmányoltunk. Tüzérségünk nagyszerűen segít és különösen a nehéz ütegek okoznak óriási pusztítást a szerb állásokban. Az egész hadseregünk újra éledt az utóbbi hetek diadalai után. Biztosíthatlak benneteket afelől, hogy ma is ugyanazzal az elánnal harcolunk, mint a háboru első napján. Az ördög törődik a saját életével. Csókol fiatok.

Az északi harctérről hazaérkezett egyik tisztje háziezredünknek is azt mondta el nekünk, hogy a Galiciában roppant nehéz viszonyok közt harcoló ezredünk nagyszerűen tartja magát és bámulatra méltó bátorsággal rohamoz még ma is a legénység.

— Megtörténik naponta, — mondotta — hogy revolverrel kell a tisztoknak visszatartaniuk a legénységet az előretöréstől. Pedig a mi ezredünknek is kijutott a fáradalmakból és szenvedésekből. Nálunk is megtörtént, hogy a konyháink napokig nem kerültek elő és a földből kiszedett káposzta torzsályán, burgonyán és répán éltünk. Volt olyan eset is, hogy négy napi éhezés után végre ehettünk volna, de a legénység oly türelmetlenül kívánt rohamba menni, hogy a megfőzött meleg étellel nem törődött, hanem feledve fáradtságot, éhséget, kiverte az alkalmas pillanatot felhasználva az ellenséget az állásainból.

— Igen nehéz a helyzetünk a galíciai harctéren és ezért csodálatos, hogy a közönség itthon türelmetlen és azt hiszi, hogy minden nap egy orosz hadtestet lehet tönkreverni. Az orosz túlerő, amelyet látni kell, hogy teljes és retentő hatású átérthesse valaki, nemcsak abban nyilvánul meg, hogy nagyobb számú csapatot tud velünk szembe állítani. Ennél sokkal nagyobb jelentősége van annak, hogy az oroszok ugyiszólván minden nap friss és pihent csapatokat küldhetnek a tűzbe. Pozitív tapasztalataink alapján, de fogságunkba került orosz tisztok elbeszélései alapján tudjuk, hogy az orosz katona csak huszonnégy óráig van a lövés árakban. Ejjel visszavonul a tűzben volt katona és a harc vonal mögött eszik, tisztálkodik és alszik. Ahol annyi ember van, hogy ezt a harcmezőn meg lehet tenni, valóban isten csodája és a mi katonáink vitézsége tudott olyan fényes eredményeket elérni, amilyeneket mi tudunk már eddig is felmutatni. Az orosz katona nem tud nyolc és tíz napokat térdig érő olyan vízbe eltölteni, hogy a cipő is leszakad a lábáról, betegség kínozza, de mikor előre kell menni és rohamozni, akkor feledve van minden és a győzelem az egyetlen gondolat. Félistenek a mi katonáink, akik megfogják oldani a lehetetlennek látszó feladatokat is.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Színházi műsor:

Kedd: Doktor ur! Molnár Ferenctől.
Szerda: Fehér kabaret, Riadó, Disznótor a Lipótvárosban, A Timókok zsúrja.
Csütörtök: Ugyanez.
Péntek: Napsugárkisasszony, új operétte.
Szombat: Ugyanez.

* A színház hírel. Kabaretdarabok és hangverseny. A színtársulat tapasztalta, hogy a közönség szívesen fogadja a hangversennyel összekötött színelőadásokat. Olyan gazdag műorról gondoskodott a szerda és csütörtöki estére, amely bizonyára a közönséget teljesen kielégíti. Színre kerülnek: Akik itthon maradtak, Holtaitól és Riadó Falk Richárdtól, Disznótor a Lipótvárosban és Rikkancok Molnár Ferenctől. Ezek közt a kis kabaretdarabok között lesz a nagy hangverseny, amelyen az egész társulat résztvesz. — Napsugár kisasszony. A budapesti Király Színház műsorából, ahol ötven előadást ért és a bécsi, Ander Wien, ahol most is adják, került Aradra ez a finom, bájos zenéjű operétte, amely pénteken kerül először színre.

* Tengerészdráma az Apollóban (A háborus aktualitások új sorozata.) A közönség meleg érdeklődésével találkozott az az ünnepi aktus, amellyel az Apolló-színház a vasárnapra s a mai műsorát bevezette. Farkas Mihály színész alkalmi prólogust mondott el, minden szavával mély érzéseket váltva ki. Majd a Kossuth-nóta felcselező akkordjai mellett került felítésre az elesett hős aradi tisztok arcképesportija. A közönség áhitattal nézte hős tisztjeink portréját s alig tudott betelni nemes vonásaikkal. A keddi műsoron utóljára mutatja be a színház az elesett tisztok arcképesportiját. Szívesen simul a műsor bevezető részéhez a háborus aktualitások új sorozata, amely az északi és a déli csatamezőről hoz a közönség elé érdekes harctéri momentumokat. A keddi új műsoron bemutatóra kerül még a Hajótörés című szenzációs tengerészdráma s több más nagyszerű kép.

* IV. Henrik halála. (Nagy, színes történelmi dráma az Urániában.) A középkor egyik legvéresebb, legkegyetlenebb intrikáját mutatta be tegnap a színház. IV. Henrik király élete ellen az udvar egyes tagjai összeesküvést szőnek és azt kegyetlenül végre is hajtják. Az összeesküvés részletei a történelem hűségével, minden korhű részletével bonyolódik le előttünk. Majd következik a bűnösök nyomozása, az izgatmas leleplezés és végül a megérdemelt büntetés. — Szövetségeseink harcai nyugaton és keleten. Új német háborus sorozat az Urániában. Dicső szövetségeseink győzelmes harcairól egy új sorozatot mutat most be a színház, mely érdekességében méltán sorakozik az eddigiekhez. Mind a két harctérről, a nyugati-ról és keletiről, több aktuális kép kerül bemutatásra. Az egyik oldalon kiemelkedik: a német hidászok hidépítése, gépfegyverek lövészárka a francia front előtt, hadbavonuló önkéntesek indulása Münchenből, Berlin a háboru alatt, a másik rész az oroszok üldözése.

* A Nyugat Ignótus, Ady Endre és Fenyő Miksa szerkesztésében megjelenő szépirodalmi folyóirat november hó 1-i 21-ik száma a következő igen érdekes tartalommal jelenik meg: Ignótus: Stilus. Ady Endre: Tegnapi Tegnapi siratása. Új s új lovat. A hold megbocsát. Mégsem, mégsem, mégsem. (Versek). Savoir Alfred: Manduriában. (Egyfelvonásos színdarab az orosz-japán háborúból). Füst Milán: Epigramma. (Vers). Harry Russell-Dorsan harctéri levelei. Edmond Rostand: La Cathédrale. (Vers). Admiral sir Cyrian A. G. Bridge, G. C. B.: Britannia a tenger ura. Nypoor: Belgrád ostroma. (Rézkaro). Figyelő. A Nyugat hírei.

* A „Világháboru Képes Krónikája” Kerpelnél. Ára füzetenkint 24 fillér.

* Felhívjuk a közönség figyelmét Kerpel Izsó 100.000 kötetes kölesönkönyvtárára.

Orosz uralom Lembergben.

(A „felszabadítók“ munkája. — Az orosz kormány tervvel Gall-elával. — Ezerötszáz millió deficit az orosz államháztartásban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 2.

Oroszországnak sok gondot okoz most az 1914. év második felére, valamint az 1915-re szóló budget elkészítése. Mint a „Nowoje Wremja“ kifejti, nemcsak az alkoholadó, hanem más, jelentékeny hiányok pótlásáról is gondoskodni kell. Így például a vámbevétel a legutolsó évben 370 millió rubelt tett ki és ez egyike volt a legnagyobb bevételi forrásoknak. A nyugati határ és a Fekete tenger elzárása következtében ez a tétel nullára fog redukálódni. A vasutaknak 858 és fél millióval kellene szerepelniük, de már most kevesebbet hoznak hasz százalékkal. Ami az alkohol-adót illeti, ez évenként száz millióval nőtt. 1914-ben 963 milliót kellett volna jövedelmezni és ezenfelül még 55 és fél milliót vártak olyan szeszestalok adójából, amelyeket nem kormányservezet árúsítanak, összesen tehát 991 és fél milliót, ami az egész állami budgetnek 27 és háromnegyed százaléka. Mindent egybevéve az 1914. évi bevételek 1300 millió rubellel maradnak el az előirányzat mögött és a költségvetésnek egy harmadát pótolni kell.

— Milyen forrásokból töltsék ki ezeket a hiányokat? — kérdezi a „Nowoje Wremja“. Kétségtelenre, amint azt több oldalról indítványozták, gondolni se lehet. Hisz a háború Oroszországnak naponta tíz-tizenöt millió rubeljébe kerül, havonta tehát 300—400 millióba, amit amugy is csak hitel segítségével lehet fedezni. És hogy emellett még a normális államháztartásról is hitelműveletek útján gondoskodjanak, az ma, amikor az egész közgazdasági élet megbénult, egyszerűen keresztülvihetetlen. Hozzák be megint az alkohol-adót? Bark pénzügyminiszter minden népszerűségét elvesztené, ha a költségvetésben megint felmerülne ez a tétel. Mert az alkohol-adó nemcsak hogy erkölcsösen alapokon nyugszik, hanem a normális pénzügyi politika legelőnyösebb követelményeinek se felel meg. Legsúlyosabban ugyanis azokat az elemeket érinti, amelyek az orosz nemzeti állam magvát alkotják. A „Nowoje Wremja“ statisztikája igazán módfelett tanulságos:

Azokban a kormányzóságokban, ahol a zsidó, lengyel vagy mohamedán lakosság van, tulsúlyban, másfélszer, kétszer kevesebb alkoholt fogyasztanak, mint a tisztán orosz kormányzóságokban. A hat északnyugati kormányzóságban (zsidók lakta terület) fejtenként 38|100 akó, Lengyelországban 43|100 akó, a keleti kormányzóságokban 51|100 akó, az északi és közép-oroszországi kormányzóságokban 87|100 akó és a déli kormányzóságokban 75|100 akó az évi alkoholfogyasztás. Egy hattagu család évenkénti kiadása alkoholra: a nem tisztán orosz kormányzóságokban 18 és egynegyed—24 és fél rubel, a tisztán orosz kormányzóságokban 41-76 rubel.

„Ezek az adatok — írja az említett lap — a kétségbeesésbe kergethetnek minden intelligens orosz. Az alkohol adót tehát nem szabad felújítani. „Józan költségvetést“ kell készíteni. A hiányokat más adókból is ki lehet egyenlíteni. Hiszen az alkohol milliárd a nemzeti gazdaságra nézve ugy sem vész el. Amit a nép nem ad ki, az megmarad nála. Sőt, tovább lehet menni: a józanok munkája termékenyebb lesz. A nép tehát abban a helyzetben lesz, hogy a hiányoknak legalább is felét, te-

hát körülbelül ötszáz milliót pótdó vagy más formában megfizetheti az államnak, és ez az új adóztatás egyformán osztatik fel minden kormányzóságban.“

És a maradék? És az egyéb adóhiányok? Milyen forrásokból fedezik majd ezt a nyolcszáz millió rubelt? A „Nowoje Wremja“ erre nem tud válaszolni. A többi orosz lapok nem ilyen diszkrétok. Így például a „Rjecs“ arról ír, hogy komolyan foglalkoznak már a cukor-monopólium behozatalával.

Minél inkább veszítik el a talajt lábuk alól az oroszok Galiciában, az orosz lapok annál buzgóbban foglalkoznak ezzel az országgal, hogy a népben azt a hitet keltsék, mintha szilárdan tartanák magukat itt. Péterváron kormánybizottság működik, amely a keletgaliciában és keletporoszországban (!) meghódított kerületek számára új közigazgatási törvényeket hoz.

A földművelésügyi miniszterium azt a kérdést tanulmányozza, miként lehetne Keletgalicia petroleumforrásait és erdeit az orosz állam számára kizsákmányolni. Megállapították, hogy keletgalicia erdőállománya 1,825,015 deszjatin, amelynek több mint a fele állami uradalom.

Az orosz forrásból származó keletgaliciái híreket kiegészítik a lebergi ügyésznek, Wicelaw Teofil drnak a közlései, aki, miután több hétig tartózkodott az orosz Lembergben, Skolén keresztül Magyarországra utazott. Wicelaw dr. egy krakói lapban így ír:

— Sergius Scheremetiew katonai kormányzó és gróf Bobrinszky György helyettes (polgári) kormányzó mellett Lembergben időzik az ismert politikus, idősebb Bobrinszky gróf is. Tartalékos tiszti egyenruhát visel és nyilvános politikai funkciókat kell végeznie. Ő szabadtott ki a vizsgálati fogságból 280 személyt, akiket Oroszország javára elkövetett kémkedéssel és árulással vádoltak; legnagyobb részük intelligens asszony volt.

Minthogy az oroszok „felszabadító“-ként akarnak szerepelni, szigorubb rendszabályokat nem alkalmaznak. A helytartósági épületben, ahol Parschtschewsky generális szállásolta el magát, nem bántották Ferenc József arcképét. A tartományi főtörvényszék helyettes elnökét, Przylnskit felszólította Bobrinsky gróf, hogy a cár nevében szolgáltasson igazságot.

— Ezt nem tehetem — válaszolta Przylnski — én osztrák hivatalnok vagyok.

Bobrinsky gróf jóvialisan mosolygott és így szólt:

— Nektek is cárotok van, nekünk is — mindegy. Egyszerűen azt mondja: „Öfelsége a császár nevében“, a nélkül, hogy nevet említene.

A polgári kormány keresi a népszerűséget és ezért mindenkit fogad, akinek kérése van hozzá. Kihallgatásai sokszor este tízig is eltartanak. Abba a házba, ahol Wicelaw dr. lakott, két orosz tábornokot és öt vezérkari tisztet szállásoltak el. Naponta kora reggel, két automobilon a frontra mentek. Borzalmas — de nem egészen deprimáló — hatást tettek a lebergi lakosságra az orosz sebesültek végtelen sorai. Röviddel Lemberg elfoglalása után beismerték az oroszok, hogy Galiciában körülbelül 80,000 embert vesztettek el. A sebesültek száma után ítélve, jóval nagyobbak lehettek a veszteségeik.

Szeptember 10-ikén azt hitték Lembergben a lengyelek és az oroszok, hogy az orosz uralom utolsó napjára ébredtek. A város előtt irtózatoss csata dult. Az oroszoknak mégis sikerült ezuttal tartani magukat. A csata után megint a városba szállították a sebesültek végtelen hosszú sorait. Az orosz Vörös kereszt hölgyeinek, akik közül sokan vannak Lembergben, nagyon sok dolguk akadt.

Bobrinszky gróf megbizta a polgármestert, Rutowsky drt., hogy szerezzen 4000 embert, akiknek a Lemberg körüli sáncokat és lövészárkokat kell helyreállítani. A város tartozott fizetni őket. Minthogy nem volt elég pénz, a helyettes kormányzó a városnak ajándékozta az állami dohánygyár 3 millió korona értékű dohánykészletét.

— Ha el kell hagynunk a várost — mondta, egy orosz tiszt Wicelaw dr.-nak nem marad kövön.

— Hogy lehet olyan gyorsan elpusztítani?

— Az aknák gyorsan dolgoznak — válaszolta a tiszt.

Szerencsére Csernovitz visszafoglalásánál kiderült, hogy az osztrák-magyar felszabadító sereg gyorsabban még dolgozik, mint az orosz aknák.

Magyar vagyon elkobzása Párisban.

(Auszterweil Géza dr. nejeének panasza.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 2.

Ismeretes az a brutális vagyonfosztás, amelyet a francia kormány minden jogalap nélkül folytat az osztrák-magyar és német tőke franciaországi részesedései és érdekeltségei ellen, hihetetlen tulkapásokba megy. A kárvallottjai közé tartozik ennek Auszterweil Géza dr.-nak, az Aradról Párisba származott vegyész-mérnök felesége, akinek vagyonát azon az alapon kobozták el, hogy a férje az osztrák-magyar hadseregben, mint tartalékos tiszt harcol.

A fölháborító esetet maga dr. Auszterweil Gézáné, mint a párisi L. H. és társa cég társtulajdonosa mondja el egy fővárosi lap-hoz intézett alábbi levelében.

Franciaországban, Páris közelében gyáram van, a mely felében az én tulajdonom, egy-egy negyedrészen pedig két franciáé, a kik 1910. óta a társaim, szeptember 27-én Párisban rendelet jelent meg, a mely szerint mindazon szerződések, a melyeket a franciák magyarokkal, osztrákokkal és németekkel kötöttek, fölölkötnek és az illető külföldiek vagyona elkobzandó. A háború óta gyáram nagy üzemmél dolgozik, miután katonai megrendeléseim vannak. Miután azonban férjem, mint magyar tartalékos tiszt bevonult és ez időszert a galiciái harctéren küzd, az én gyári részesedésem, a házzal együtt, a mely Páris környékén a férjem tulajdona volt, elkoboztatott és engem, másokhoz hasonlóan internálni akartak. Sikerült azonban a francia határon átjutnom és nyolc nap óta Magyarországon vagyok. Franciaországban több ezer magyar, osztrák és német van, akik hasonló helyzetben vannak és a kiknek vagyona ugyanily sorsra jutott.

Tisztelettel kérem önöket, vajjon nincsenek-e módok és eszközök, a melyekkel érdekeinket meg lehetne védeni? Nem lenne-e lehetséges nálunk hasonló retorzióval élni és bennünket a franciáknak nálunk levő vagyonából kártalanítani? Nem elég, hogy rosszul bánunk velünk Franciaországban, — mindent el kell veszítenünk? Nincs mód arra, hogy végtelen asszonyok jogait, a kiknek férjei a harcban vannak, az állam vegye valamikor oltalmába.

Dr. Auszterweil Gézáné, a L. H. és társa cég társtulajdonosnője Páris, ez idő szerint Budapesten.

Asztrák-magyar és német állampolgárok vagyonának elkobzása Franciaországban. Két hónapban nem egyszerre történt. Szeptember 27-én csak azt mondták, hogy a franciák ezeket az államfennálló szerződéses kötelezettségeiket nem teljesíthetik, s ezzel az illetők fizetési tevékenységét, keresetét teljesen megbénították. Október 2-án a német élet- és halosszabályozó társaságok vagyonát foglalták le. És hogy az alávaló-

ság teljesessége legyen: október 13-án a francia belügyi és igazságügyi miniszterek táviratilag elrendelték az asztrák-magyar és német állampolgárok minden ingó és ingatlan vagyonának befoglalását és elkobzását. Ez már nem az ellenőrzés nyomait mutatja, az egyszerű rablás. Így dolgozik a „kultura” és a jog a francia köztársaságban.

sődéséhez, Pulai azóta d-i airjában álmodozik a művészi nagyságról...

Bizonyára sok szó esik az orosz kegyetlenségről. Hát nem úgy igaz a dolog. Előszórettel gyujtogatnak nemcsak akkor, mikor irány jelzésre használják, hanem igen gyakran szükség nélkül. Láttunk megcsontított sebesülteket, ezeket a kozákok kirozták meg. Ez azonban kivétel. Orosz zsidó foglyok mondják, hogy a foglyokat, sebesülteket nem bántják. Páran kiszabadultak az oroszok kezeiből és semmi bántódásuk. A civil lakosokat nem igen bántják, mert azok mind elmenekülnek, akik vissza mernek maradni azok a russzofil rutének. Az orosz gyalogos katonák szelid kinézésű nyugodt, esőndes, jámbor szegény legények, nem hiszem, hogy rendszeresen kegyetlenkednének. Kivételes bizonyára.

Levelek a halott önkénteshez.

Egy aradmegyei ügyvéd a galíciai harcokról. — Pulai, a bécsi színésznevendék. — Különös egyenruhák.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Árad, november 2.

Vasárnap közöltük B. R. dr. aradmegyei ügyvéd, tartalékos tiszt rendkívül érdekes levelét, amelyben a galíciai harcok történetét harckocnak színes és kifejező képét rajzolja meg. A harcok megfigyeléseket B. R. dr. a következő — az első után egy-két nappal keltezett levélben fejezi be:

... október.

Kedves Zsülikém! Ugy emlékszem, D-nál hagytam el a históriát. Azóta sikerült papírt szereznem, hát folytatom annál is inkább, mert mint hírlík, soká nem maradhatunk kies hajlékunkban. Holnap különben is Hauptposton leszünk jó szeles időben, amit pedig becsülettel kell csinálni: az orosz az orunk előtt és mi vagyunk legközelebb hozzá, a korps kényelemben mögöttünk pihen.

Ma jött a parancsba, hogy a szegény aspirantokat előléptetik, akiket persze a parancsnok ajánl. Vége lesz ezzel a sok fura helyzetnek. A századnál fényes sorom volt, teljesen egyenrangúnak kezelték, de — itt jön a de — nem kaptam csokoládét és lénungot. A kadétnak 250 korona jár egy hónapra, az aspirantnak 70 fillér egy napra. A külön élelmezéshez kell a pénz. Aztán az aspirant: Mannschaft, aminek számos rossz oldala van, a kadét tiszt aminek számos jó oldala van. Borjut eddig se viseltem, sőt offiziersdienerem is van. Olyan „mükutyamóso”: fegyvere is van, de amellet az én holmimat is viszi. A felszerelésben sok minden máskép van, mint induláskor. A packornistert engedelmével elhajigáltuk, csak kevésnek van. A m-i futáskor sok a köpenyét is elhagyta, amit aztán magának kellett rekvirálni, mert a nélkül megfagyni. Igen soknak orosz köpenye van, például a trainnel majdnem több a barna kozák köpeny, mint a csukaszürke. Többnek elegáns civilüberzeigerje van. Jó magamnak körgallérom van, a főhadnagynak tűzér köpenyege, soknak 64-es parolis kabátja, avagy elegáns londessahützengallér. Sapkájja legtöbbnek van, azonban a következő szenációs katonai divatalkotásra emlékszem: a hadnak egy danc vitéze úgy pótolta a császári süveget, hogy a drótos tót nagykarimájú, zsiros fejtödöt vette meg — hitlere. A trainnel láttam egy hős harcosunkat cilinderben, egy futóbajnok Girardi kalapban érkezett L-be. Hatást ért el egy jó öreg szakállas Landstürmer piros berliner bébésépkájában. Egy önkéntes barátunk zsebkendőből turbánt készítette és védte meg a fejét a naptól és az orosz bombáktól. Dioséretünkre legyen mondva, fegyvert, töltényt senki sem dobott el, ellenkezőleg a zsebeiket megtöltötték a sebesültektől elvett töltényekkel is.

A felszereléssel én is megjártam: a javát M-nál hagytam, megtartottam a köpenyt és a revolvert, az is elkerült tőlem, de nem az orosz miatt. 29-én éjjel hirtelen orosz támadás

jött, a deckungot védéni nem lehetett, nem volt Ausschuss. Megfutottunk, a hátzszakom, természetem elhagytam, a köpenyem és a revolverem vettem magamhoz. Midőn egy kis halom mögé értem, megszólít egy tűzérhadnagy, aki egész oda volt a fáradtságtól, legyen segítségére, ne hagyjam magára. Veszélyen túl voltunk, karjánál fogva vezettem. A hadnagy reszetett, inkább a fáradtságtól, mint a hidegtől, ráadtam a köpenyememet kölcsönképen. Amíg az embereimmel vesződtem és az irányt kerestem, elkerültünk egymástól. Így veszett el a köpenyem és vele a revolverem. Igazolásunkra mondom, a Stellungot rövidesen visszavettük.

De ne zavarjuk az eseményeket. 26-án D-nál voltunk és az első tűzpróba után az erdőhöz kerültünk. Az erdő nem volt felderítve. Megmásszuk a meredek hegyet, folytatjuk az utat: az orosz löni kezd. Hurrával neki: kiverjük! Így ment ez négy-öt kilométeren át: ugyanannyi állást kellett elfoglalni. Teljesen ki voltunk merülve, alig álltunk a lábunkon, többet futottunk, mint jártunk. De csak előre. Kimerültünk. Egyszerre két gépfegyver oldalba fog, a gyalogság pedig előről pusztít. Egy darabig álltunk a tüzet, kerestük az ellenséget, de úgy el volt rejtve, hogy nem láttuk. Olyan gyönyörűen vezetett támadásunk kárba veszett, vissza kellett mennünk. Erdei ütközetnél a Rückzug nem jelent sokat, mert lépésnyire már állást foglalhatni és a fák természetes takarásaként megóvnak a nagy veszteségektől.

Az irást meg kellett szakítanom, mert ép a posta érkezett. Nem is hiszed, milyen izgalmat jelent egy postakiosztás. Két lapot kaptam augusztus 24-ről. Egy kis csalódás, mert frissebb híreket szeretnék, no de talán holnap.

A posta mindig szomorú megemlékezést is jelent. A századomnál volt önkéntes Pulai is. Tovaly végezte jó sikerrel a színészakadémiaát Wienben. Rendkívül képzett, intelligens fiú volt. Ibsenről, Shakespearról szoktunk együtt elmélkedni. Gyengefizikumú, erős akaratú fiú. Betegen jött velünk, noha alig tudott követni, csak hogy az „ügy”-nek dolgozzon. 26-án az első ütközetnél sántítva, nagy lábfájással vezette a schwarmját. Az első tűz-helyzetben épen azt mondotta:

— Bárcsak jönne egy golyó, hogy vége lenne nyomorúságnak!

Pár pero mulva a fiú halott volt,

Ez a Pulai minden postával kap levelet; szemrehányással: miért nem ír, máskor reménytelenül telt levelet. A nagyanyja írja. Öreg asszony, nem tehet mást, mint ismét és ismét imádkozik az unokája életéért és az ügyünk sikeréért. Az unoka pedig már több mint egy hónapja halott. Egy művész barátja a jövődől sikereiről ír neki, ez gratulál a düsseldorfi szer-

L-nél egy székely baka a kezén, egy orosz a lábán megsebesülve feküdtek egymás közeleiben, a székely odament az oroszhoz békéltette, az orosz a székelyt és egymást támogatva összefogódzva mentek a Hillsplatzunk!

Az ijedt fogoly arcok egész megnyugodnak, mikor látják, hogy nincs bántódásuk.

27-én ismerkedtünk a srappellel: Borzongatással volt. Most, hogy a legerősebb srappeltűzet napokig álljuk, ott végeztük a levelezéseinket, alig hisszük el magunknak azt a mezdöbbenést, amelyet először okozott. A süvítés olyan, mint a halálmadár szárnyshugósa, a explóziója, mint a földszakadás. A kapitányunk mindig változtatta helyünket és bámulatos volt hogy az orosz titeg mily precizitással csapott! előző állásunkba. Egyszer aztán megmaradtunk helyünkön, halálborzongással vártuk: na most a srappellek közénk csapnak, szégyen, de való, hogy halálrettegesssel vártuk és ime az ágyuk elhallgattak. A következő alkalommal megtanultuk, hogy az orosz srappell nem veszélyes jószág. Egy-két embernek árt egy trefter, ami valóban ártatlan eredmény, ha tekintjük, hogy minden századik talál. Ugyilátszik, hogy a Füllkuggel ki van panamázva. Áldásom erre a panamára. Okozott azóta meleg napot a srappell, de ez mindjárt elfelejtődik. No de most meguntam a kronikást.

Hogy vagytok ti? Mi mindent csináltok? Mi okoz és mi nem okoz gondot? Az irodámban csak nálam szünetel a munka, vagy még ügyvédnél is. A concurrencia aranyakat arat, míg mi itt ólmot veszünk be. Az öregeket nyugtasd meg, nem kell olyan nagy dolgot csinálni a háborúból és ha az sorsom, hogy a becsület mezején elessem, hát nem az utolsó dolog. Végre is mindennek az a vége, ma vagy holnap nem nagy kérdés.

Most pedig legyen veled az ég ura, add át üdvözetem mindenkinek, akit illet. Fél nyolc van alvásra hajtom fejem és olyan édesen alszom 6-ig, hogy nem kelnek fel, ha akár egy kozák divisio jelentkeznék, avagy a Bóskék hívogatnának az ablakomon. Jó éjszakát... Rezső.

Naptárhirdetőink

szives figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük t. hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni sziveskedjenek.

Kozákok gaztettei Galiciában.

(Elpusztított házak. — A szeszfőzőben. — „Bankett” — kozák fedezettel.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 2.

Egy tartalékos tiszt, aki a háboru kitörése óta végigküzdötte a galíciai harcokat, jóbarátjához intézett levelében eleven és megrázó képet festi a kozákok viselkedésének.

— Olyan vidéken járunk most — írja levelében — ahol még egy-két nap előtt oroszok és kozákok tartózkodtak. Az oroszok még csak türhetők, hanem a kozákok!... Maguk az orosz katonák sem akarnak tudni a kozákokról, ezekről a bestiákról, akiket embernek nem is lehet nevezni. Köteteket lehetne megtölteni azoknak a borzalmaknak és kegyetlenkedéseknek a felsorolásával, amelyeket ezek a vadállatok véghez vittek. Azok a házak, amelyekbe kozákok tették a lábukat, egyszerűen lakhatatlanná lettek: ami értékes és elmozditható volt, azt elvitték a kozák vendégek, amit nem vihettek el, azt izzé-porrá zúzták. Egy 18. században épült gyönyörű kis kastélyban, amelyben jártunk, összelövöldözött, feketére füstölt csupasz falakat találtunk.

— Csak a könyvtárunk néhány milliót ért — siránkozott a kastély gondozója. A régi festmények értékét pedig nem is lehetett fölbecsülni. És mindezt félnap alatt elpusztították a kozákok.

A kozákok a pusztításokon kívül nem sok vizet zavarnak a háboruban, mert csak ott bukkannak föl, ahol ellenség nem jár. Trénjük nincs, nem is kell; megéleik abból, amit a megszállott helyen rabolnak. Tegnap keresztül lovagoltunk egy nagy tanyán, ahol szintén kozákok garázdálkodtak. Leirhatatlan a pusztulás képe. Az ispán elbeszélte, hogy a kozákok öt órán keresztül vesződték a Wertheim-szekrény feltörésével. Hiába jelentette ki az ispán, hogy a kasszában nincsen pénz, a kozákok nem hitték el és szorgalmasan dolgoztak a pénzszekrény megfúrásán. Az ispánnak pedig megígérték, hogy ha mégis találnak pénzt a trezorban, akkor öt felkötik. Végre fölhasadt az acélfal és a kozákok kiszedhették az értékpapirokat és váltókat. Pénznek hire-hamva sem volt.

A kozáktiszt nem esett kétségbe: fölzárolta az ispánt, hogy számítolja le a váltókat, adjon helyettük készpénzt és csak nagy esküdözések után hitte el, hogy a szerencsétlen embernek nincsen pénze. A kozákok bosszúságukban, hogy pénzt nem találtak, csizmasarokkal taposták össze a váltókat és összetörték egy drága mikroszkópot is. Csak akkor vigasztalódtak meg valamennyire, amikor fölfedezték a tanyán a gazdasági szeszfőzőt. Betörték az ajtót, neki estek a szeszkezelőnek és úgy itták a kilencven százalékos spirituszt, mint a vizet.

A holttestek esordá örjöngésének egy utóbb érkező orosz gyalogezred parancsnoka vetett véget, aki egyszerűen a földre engedte ki a közel ezer hektoliter szeszt, hogy a kozákok ne ihassanak többet. Még amikor mi — egy héttel utóbb — odaértünk, akkor is szeszparákat gözölgött ki a föld. Komarownál különben egy olyan szeszfőzőben is jártam, ahol előzőleg a kozákok a denaturált szeszt itták meg az utolsó esőpigig, mert nem találtak jobb pálinkát.

Nemcsak a kozákok, hanem az orosz katonák is szívesen rendeznek a falvakban „ki-

árusítást”. Feltörik az üzleteket, összehalmozzák a benn talált árukat, azután az összeesditett lakosságnak olesón, igen olesón, „beszerzési áron alul” eladják. Mindenki annyit vihet, amennyit csak elbir.

Sok jellemzőt hallottam arról is, hogy milyen biztonságban érezték már magukat itt az oroszok. Pár nap előtt egy kis városkában szálltunk meg, ott hallottam például ezt az esetet.

Amikor az oroszok bevonultak, másnapra a város előkelőségeit bankettre hívták meg. A meghívás olyan formában történt, hogy senki sem merete visszautasítani. Amikor a bankettre kényszerített társaság együtt állt a fehér asztalnál, a parancsnokló tábornok intésére negyven kozák rontott be fegyveresen és további parancsot várt. A tábornok erre egy hosszú eskümentát olvasott föl vendégeinek: hogy hűséget esküsznek minden oroszok cárijának, hogy orosz állampolgároknak vallják magukat stb. Az eskümentát — kozák fedezet alatt — min-

denkinek alá kellett írni. Kénytelen-kelletlen megtették. Azután kezdődhetett a bankett.

A városka előkelőségeinek nagyon rossz kedvük volt, de annál vidámabbak, beszédesebbek voltak az orosz tiszték. Különösen a két tábornok beszélt sokat. Azt hangoztatták, hogy a város lakóinak ezentúl nem kell adót fizetni, mert Oroszországban senki sem fizet adót. Egyébként ebbe a boldog helyzetbe nem kerülhet a monarchia minden polgára, mert „csak” Galiciát, Bukovinát, Morva- és Csehországot, Sziléziát és Magyarország nagyobbik felét akarják elfoglalni és az orosz birodalomra bekebelezni.

— A németekkel már nem bánunk ilyen jól — mondta azután az orosz tábornok. — A német Európára veszedelmes népfaj. Legnagyobb részüket ki fogjuk irtani, az életben maradókat pedig elszállítjuk Kanadába.

Hogy miért épen Kanadába — arról nem beszélt a derék tábornok, aki azóta már messze fut, túl hetedhét határon és maga is Kanadában szeretne talán lenni!

Galiciában az oroszok nyomában.

— Elitelt árulók. — Kozáktámadás. — Szabad az ut előre! —
(Az észak-keleti hadiszíntérre küldött tudósítónktól.)

október 26.

(Tábori postával érkezett.)

Aradon talán már azt hiszik, hogy orosz hadifogságban ülök és legközelebbi haditudósításomat valahonnan Irkutzkból küldöm. Megnyugtató sietek jelenteni, hogy nem ért ilyen baleset és egyáltalán semmi bajunk nincs. A huszáresapattal, amelyhez még a máramarosi harcokban csatlakoztam, vidáman megyünk előre Galiciában az oroszok nyomában. Amióta a határon Jablonicánál átjöttünk, nem volt semmiféle összeköttetésünk. Az automobil-járatok is elmaradtak és így nem tudtam hírt adni utunkról. Most azután megkezdte működését a tábori postánk — 354. a száma — tehát remélem: ismét tudok érintkezni Araddal.

Korán reggel besétálok a községbe. Valamikor nagy és szép lehetett, ma, amikor látom, Pompei fényképe jut eszembe csupa meredező, csonka fal, egyetlen házsor sem ép.

A piacon esődület. A közepén négy bitófa áll, négy gazember csüng, akiket már reggel akasztottak fel. A Stabnál az udvaron másik három árulót őriznek a csendőrök. A halálos ítélet már kimondva, csak egy generálisra várnak, aki aláírja a halálos ítéletet.

Egyszerre zaj hallatszik. Mintha sűrű egymásutánban kemény deszkadarabokat csapkodnának egymáshoz. Gyalogsági tűz. Amint a tiszték mondják, kilométernyire tőlünk. A legionisták, akik balszárnnyunkat alkotják, már harcban állanak. A tüzelés mind hevesebb lesz, pár perc múlva mély hangjokkal az ágyuk is beleszólnak a koncertbe. Fél óra járásnyira lehet csak tőlünk a harc, a házakból még sem látunk semmit. Felmászunk a tetőre, de onnan is csak gyenge füstgomolyogot láthatunk.

Visszatérek szállásomra. Közben mind sűrűbben-sűrűbben hangzik az ágyuszó. A falu katonasággal teli, mindenütt érthető feszültség, izgatottság.

Várunk. Egy ulánus jön vágató lovon. Rákiáltunk, visszafordul a nyeregben s úgy kiabálja:

— Die Kosaken attackieren uns von allen Seiten mit Kanonen.

A huszárzászlós a legnagyobb nyugalommal kiadja a parancsot a svadronnak:

— Satteln!

Várunk. A főhadnagyrá és a parancsra. Közben az ágyudörgés alább-hagy. Egy óra múlva megérkezik a vezérkarból főhadnagyrunk. Kérdésekkel ostromoljuk meg, mi történt? Nevetve válaszolta:

— Semmi, semmi! Két kozákszotnya két ágyuval áttakirozta egyik trénnünket, de a legionisták visszaverték őket és ágyúikat is elszedték.

Délben nagy örömhírt hallunk. Megérkezik egyik hirszerző-járőrrel K—y zászlós és sugárzó arccal mondja:

— Egész K-ban voltunk! Az oroszok már onnan is kivonultak! Leirhatatlan lelkesedéssel fogadtak bennünket a lakosok, rögtön kitűzték a tekesárga zászlót s annyi mindenféle ennyivalóval halmoztak el, hogy már félteni kezdtem a huszárokat s kihirdettem, hogy aki még valamit mer nekik ajándékozni, azt agyonlövetem!

Este St. irányából tért vissza egy altiszti patrul. Székely őrmester nyolc emberével a lóról leszállva százhusz kozákot futamított meg, tizenháromat közülük lelőttek.

Zádor Jenő.

Győzelmes előnyomulásunk Szerbiában.

Sabácot elfoglalva, csapataink Valjevo felé vonulnak. — A szerbak kive-
rése Boszniából. —

Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest, november 2.

Szabad az út Valjevo felé.

BUDAPEST. (Táviróda.) A főhad-
szállásról jelentik: Sabác bevétel után
tovább mentünk és elfoglaltuk Metko-
vicsot, amelyben a szerbek erősen el-
sáncolva védelmezték az utat Valjevo
felé.

A nagyszámban elfogott szerb ka-
tonák, sőt még a tiszték is megörösi-
tik, hogy élmezésük az utóbbi időben
nagyon megromlott, a katonák harci-
kedve lelohadt és nagyon sokan meg-
szöknek a seregtől. Azt mondják, hogy
ha nem sikerül a szerb csapatokba
lelket önteni, akkor Valjevoig aligha
lesz nagyobb ellenállás, mert a leg-
erősebb hadállások a hetekkel ezelőtt
kibetonozott lőároksorokból már ki-
vannak verve és messze beljebb ilyen
erős hadállások még nincsenek elő-
készítve.

Sabác bevétel.

A déli hadsereg főparancsnokságához szom-
baton jelentés érkezett szávamenti csapataink
hatalmas győzelméről. A Száván átkelt
csapataink, amelyek a Drina-Száva szögében
nyomulnak előre, heves tüzérségi harcok köz-
pette elfoglalták Tabanovicsot, a szerb hadsereg
egyik legfontosabb pozícióját, amellyel csapa-
taink kezébe került a Macsva kulcsa. Tabanovics
Sabáctól északnyugatra, öt kilométernyire van
Klenaktól. A szerbek elkeseredetten tartották
ezt az állásukat, mert nyugatról ez védte ed-
dig Sabácot. Hetekig készültek a védelemre,
végig az egész parton betonsáncokat ástak s
ott helyezték el ütegeiket, amelyekkel sokáig
nyugtalanították a szávai partot.

Tegnap tüzérségünk nehéz ütegeket vonu-
tatott fel és 15 centiméteres kaliberű ágyuk-
kal kezdte lövöldözni a szerb hadállásokat.
Egyik sánc a másik után omlott össze, a szer-
bek mindinkább hátrálni voltak kénytelenek s
végül is gyalogságunk rohammal kiverte őket
hadállásaikból.

A győzelemből országnrész jut ki a bu-
dapesti népfelkelőknek, akik dacára a heves
gépfegyvertűznek, szuronyrohamot intéztek a
szerbek ellen. Délután két órakor Tabanovics a
mienk volt.

A szerbek visszavonultak a sabáci védelmi
pozíciókba, hogy ott újra felvegyék a harcot.
Itt is erős rohamot intéztünk ellenük és ki-
verve őket állásukból, elfoglaltuk Sabácot. A
szerbek veszteségei igen nagyok. A sáncokban
métermagasan fekszenek a halottak, csapa-
taink sok puskát és gépfegyvert zsákmá-
nyoltak.

Egymásután bevették csapataink Crnabara,
Radenkovics, Glusci és Bavonopolje helysége-
ket. Ütegeink tüzelését Mitrovicán túl is el-
hallották, hogy szinte rengett a föld. Az egész
napon át tartó harcban a szerb fegyverek alig
okostak nekünk veszteséget.

Győzelmeink a bosnyák fronton.

Róma. Az itteni osztrák-magyar nagykö-
vetség a következő hivatalos kommunikét tette
közzé:

„A Mokra és Rogatica közt október 23-án
lért sikerek, amelyek csapatainknak a Bosz-

niába betört ellenség kizavarási akcióját tejez-
ték be, az ellenség földjén folytatódta.

A szerb hadoszlop, amelyet 24-én este a
Veliko Brdo és Vracavitsa dombokon megver-
tünk, Visegrád irányában visszavonult.

Az ellenséget üldözve, csapataink Vis-
egrád-Megjeja mellett elérték a Drinát és ezzel
az akcióval Bosznia földje az ellenségtől telje-
sen megtisztult.

Két ágyut és nagyszámu munióit zsák-
mányoltunk. A montenegrói csapatok a szer-
bektől elválva, dél felé nyomultak vissza.

Macsva környékén tüzérségünk heves harc
után két fontos hadállást foglalt el és pedig
Rovnjat és Rodenkovicot, a Száva mellett. Itt
négy gépfegyvert és hatszáz fegyvert zsák-
mányoltunk és számos foglyot ejtettünk. (Pol.
Hír.)

Róma: A osztrák-magyar ró-
mai nagykövetséghez tegnapelőtt a következő
távirat érkezett:

Azok után a szép sikerek után, amelyeket
csapataink Boszniában még október 25-én és
azután értek el, a Mokra-Rogatica vonalon,
negyven kilométernyire keletre Szerajevótól,
kedvezően folytatódna operációink, amelyek-
nek célja az, hogy Bosznia egész területét meg-
tisztítsuk a szerbektől. A szerb oszlopot nagy
vesztéssel visszavertük Visegrádig. Az ellen-
séget üldöző csapataink elérték a Drinát Vi-
segrád, Medvesda és Gorazdanál. Két szerb
ágyut és nagymennyiségű munióit zsák-
mányoltunk. A Bosznia keleti részében folytatott
ezen operációink révén az ellenséges hadsereg
teljesen meg van zavarva. A montenegrói kü-
lönítmények külön váltak már a szerbektől és
délnyugat felé visszahúzódnak. (Pol. Hír.)

Szofia Az Újra jelenté Nisből: Az osz-
trák-magyar hadsereg október 28-án megkezdte
új offenzívája rendkívül nagy eredményt mu-
tathat fel. A boszniai fronton a szerb haderő
nem képes feltartóztatni a monarchia előrenyo-
muló hadait.

**Cattarót bombázó aeroplánok
katasztrófája.**

Róma. A francia aeroplánok kísérletei,
hogy Cattaró felé jussanak és felderítő mun-
kát végezzenek, eddig teljesen sikertelenek ma-
radtak. Néhány nap előtt két készülék zuhant
le és pusztult el. A múlt pénteken épen meg-
érkezett hidroplán beleesett a Szkutari tóba. Az
aviatikus nagynehezen megmentették, a ké-
szülék azonban elmarült. (M. T. I.)

Járványok Szerbiában.

London. A Times szerint, a szerbeknek
bakteriológus orvosok kellene a heves jár-
vány miatt.

Antwerpenben lefoglalt áruk kiadása.
Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara ezúton is
tudomására hozza az érdekelteknak, hogy a kül-
ügyminisztérium értesítése szerint kilátás van arra,
hogy a német kormány az Antwerpenben tárolt
és a német hadvezetőség által egészben lefoglalt
árúkból a hazai cégek által vásárolt okmányokkal
igazolhatólag tulajdonukat képező vagy elfogadott
rendeléseiknek fedezésére szolgáló és ott fekvő
árúkat kiadja. A Kamara az érdekelteket fel-

hívja, hogy ha ilyen árujuk van, jelentsék be tá-
virati úton a magyar királyi kereskedelemügyi mi-
niszterium iparfejlesztési ügyosztályának az ár-
minőségét és mennyiségét és küldjék ugyanoda
haladéktalanul az összes igazoló okmányokat.

Nieuport és Dünkirchen eleste előtt.

(Francia erősítések az olasz határ felé. —
Gyászolják az angolok az elsüllyesztett
cirkálót.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin, november 2.

**Félnek a franciák az olasz táma-
dástól.**

BERLIN. (Cenzurálva.) A Berli-
ner Tageblatt jelenti Genfből: Az
olasz határon a francia helyőrsége-
ket újra megerősítették.

Nieuport előtt a németek.

**A Pester Lloyd jelenti Rotter-
damból: A németek Nieuport ka-
puja előtt állnak.**

Dünkirchen eleste küszöbön.

Róma. (Cenzurálva.) A Giornale d'Italia-
nak táviratozzák Dünkirchenből: A szövetsé-
ges sereg napokig, vagy talán csak óráig tart-
hatja még Dünkirchent, a melynek vé-
dezése nagyon nehéz. A várost néhány erőd ol-
talmazza és ezek is igen gyenge tüzérséggel
vannak ellátva. A tenger felől csak dagály
idején lehet védeni a várost, mert ha apály-
van, akkor az angol-francia flotta kilométerekre
kénytelen eltávolodni a parttól a homokzato-
nyok miatt.

Rotterdam. (Cenzurálva.) A Londoni „Daily
Chronicle” jelenti, hogy a német csapatok szá-
mára jelentékeny megerősítések vannak utban.
Ezek az erősítések Brüggeből jöttek és délny-
ugatra mentek tovább. A németeknek tehát úgy
látszik nem az a szándékuk, hogy a part men-
tén Dünkirchen és Calais felé nyomuljanak,
hanem az, hogy egész erejüket a Dixmuiden
és Ypern közti frontra fordítsák. A „Temps” is
azt állítja, hogy a németek célja rem Calais,
hanem az, hogy az összekötő vonalakon bizto-
sítsák magukat támadások ellen; mert Német-
ország épen úgy megtámadhatja az angolokat
Ostendéből, mint Calaisból. A „Daily Chro-
nicle” tudósítja néhány nap előtt felkereste
Nieuport fürdőhelyét, Nieuport Bains-t. Eleinte
egy lélekkel se találkozott, később egy házból
kijött valaki, aki elmondta, hogy ő a „Grand
Hotel” tulajdonosa. Természetesen nincsenek
vendégei. „Talán — mondotta — nemsokára
már nem is létezik az én szállodám.” A kö-
vetkező éjszakán az újságíró egy másik falu-
ban volt és Nieuport Bains felett lángokat lá-
tott. Reggel vissza akart térni a fürdőhelyre,
de csak a külső város negyedig juthatott, mert
a helység centrumát a gránátüz folytonos po-
kollá változtatta.

Huzug hir Csingtau elestéről.

Berlin. (Cenzurálva.) A Havas-ügynökség
jelenti Tokióból, hogy Csingtau erődje elpusz-
tult. A Frankfurter Zeitung szerint ez a jelen-
tés csak névnap ajándék a mikádónak.

Távirat az Emdenről.

Budapest. A Táviróda kolombói kabelo-
grammot közöl az Emden által elsüllyesztett
Exford gőzösről, melyről az Emden hétezer
tonna szenet zsákmányolt.

Dower gyászol a Hermes miatt.

Kopehága. (Táviróda.) A „Politiken”
jelenti Londonból, hogy a Hermes cirkáló el-
süllyesztése miatt Angliában nyomott a hangu-
lat. Különösen Dower gyászol, mert a hajón
elpusztult áldozatok onnan valók.

H I R E K

LEGÚJABB

Magyar Távirati Iroda Sajtóbizottság engedélyével.

London, Angol minisztertanács elhatározta, hogy Egyiptomot, mint angol gyarmatot annektálja.

Konstantinápoly. A Dardanellákban és a Bosporusban Torghut pasa vette át a fővezérséget. Az oroszok ellen induló seregek parancsnokai Izzed és Sükrü pasák lesznek.

Szófia: Dimitriew Ratko tábornok lemondva a gáltala orosz sereg parancsnokságáról kilépett az orosz hadseregből. Utban van Szófia felé.

Bukarest. Azok az orosz csapatok, amelyek Bukovinát megszállva tartották, részben Galiciába, részben Nazulicába vonultak. Besszarábia lakossága félelmében Romániába menekült.

Vitézségi érdemmel kitüntetett aradi katonák.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 2.

A napokban írtunk arról, hogy egy aradi családból tizenegyen vonultak be. A bevonultak között van K. Vilmos is, aki most kapta meg az ezüst vitézségi érmet. A jelenleg Bécsben könnyebb lábsebbel főkű fiatal szakaszvezető a következő levélben tudatta aradi rokonaival a kitüntetés hírért és előzményeit:

— A tegnapi napiparancs szerint előléptettek valóságos zugsführerré. Napi tizenhat fillér helyett tehát most már 45 fillért kapok. Az előléptetést a következőknek köszönhetem: R. nél, a sokat emlegetett rohamnál az északi harctéren, nagyon előre találtam meani néhány emberrel. Annyira, hogy egyszerre csak szembe találtam magam egy orosz társasággal, amelyből azonban már futva menekültek néhányan. A többi még keményen tartotta magát. Egyszerre a többi közül kiugrik egy hórihorgas tiszt és úgy 15—20 lépésnyi távolságból revolverrel rám lött. Sötét volt és szerencsére a golyó nem talált. Én udvarias fiu vagyok, nem is szégyenlem magam, tehát visszaadtam a kölcsönt. Nekem nagyobb szerencsém volt a nyakcsigolyán bátorkodtam találni az orosz komát. Nem felelt semmit hanem olyan hosszasan elvágódott, hogy gyönyörűség volt nézni. Egy közlegény közelebről megnézte a halottat: főhadnagyi rangja volt. Az egész dolog pár pillanat műve volt. Ezután még egy orosz közlegényt sebesítettem meg a lábán. Ezt szegényt magam kötöttem be s áthoztam hozzánk. A 190. számú ezredben szolgált. A kapitány ur másnap egy másik volt önkéntes társammal együtt előléptetett.

— Arad város üdvözlése a kitüntetett ezredparancsnoknak. Barza Simon ezredes, a házigyred parancsnokát kitüntetése alkalmából Varjassy Lajos polgármester, Arad város közönsége nevében a következő levélben üdvözölte: Méltóságos barnháfti Barza Simon ezredes urnak! Lelkesedéssel és büszkeséggel vett Arad szab. kir. város közönsége tudomást arról, hogy méltóságod az ellenséggel szemben tanusított vitéz és önfeláldozó magatartásért a legmagasabb helyről kitüntetésben részesült. Midőn Arad város közönsége nevében a har-

téren szerzett kitüntetéshez a legbensőbb szerencsekívánatokat tolmácsolom, kérem a Mindenhatót, hogy mindnyájunk és különösen házigyrednek dícsőségére és büszkeségére a háboru befejezése után győzelmes hadseregünkkel térhessen vissza otthonába. Fogadja méltóságod legbensőbb tiszteletem nyilvánítását. Arad, 1914. november 1. Varjassy Lajos polgármester.

— A bán a királynál. Bécsből jelenlik Skerlecz Iván báró horvát bán a király ma délelőtt kihallgatáson fogadta.

— Egy családból tizennyolcan a háboruban. A német hadsereg csodás hódításainak okait könnyű megtalálni, ha tudjuk, hogy Németországban mindenki, kivétel nélkül mindenki harcolni akar a hazájáért. Ezt a tényt élénken dokumentálja Mairovitz Emil aradi vállalkozóhoz Strasburgból érkezett az a levél, amelyet volt nevelőnőjük, Lilli Krieger irt október 26. kelettel. Megírja a levélben, hogy a családjukból tizennyolcan vannak a harctéren. Az egyik bátyjától három hétig semmi hírt se kaptak. Végre 24-én két levelezőlapot kaptak tőle. Igen sokat tapasztalt s élt át és isten csodája, hogy még életben van. Családunk katonatagjai közül ötön megsebesültek s négy a vaskezeszt tulajdonosa. Az unokanővérem férje és három testvére is a harctéren van. Közülük az egyik tizenhat, a másik tizenöt éves, mindketten lovascseserkészek. Az egyik északfranciaországban az angolok ellen, a másik pedig az oroszok ellen küzd és Hindenburg meg is díszítte. Az én legkedvesebb unokatestvérem nehéz sebbel fekszik a bonni kórházban. Őt golyót kapott. Ilyen ember a németek között is kevés van. Ő a gárdánál szolgált. Most pedig súlyos sebekkel fekszik. Egy golyó az arcát, egy a balkarját, egy a mellét és kettő a jobb combját furta át. Ő most harminc esztendő és most akarta előadását megkezdeni, mint magán-tanár a bonni egyetemen. És most abban az egyetemi épületben őt golyóval fekszik. Ő is megkapta a vaskezeszt. Én folyton sírok, ő pedig vidám és derült hangulatban van és csak azt sajnálja, hogy esetleg nem térhet vissza a harctérre. Két rokonom a tengerészetnél van, egy pedig a Zeppelin-gárdánál és részt vett Antwerpen bombázásában.

— Az aradi honvédhuszárok kitüntetett tisztjei között van az Aradi Közlöny mai számában közöltekön kívül Hasszlinger Ferenc huszárfőhadnagyi is, akit a király az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásáért a legfelső elismerés tudtuladásán kívül a katonai érdemkereszt szalagján viselendő bronz katonai érdeméremmel tüntetett ki.

— Adományok. A polgármesteri hivatalban a bevonultak hátramaradottai részére ma a következő adományok folytak be: Lakatos Ottó dr., a minorita rend főnöke Varjassy Lajos polgármesterhez irt levelében tudatja, hogy az aradi rendezet 600 koronát juttatott a bevonultak családjai támogatására, 200 koronát koszoru megváltás címen halottak napjára, az Oltáregylet varrodája részére, 600—600 koronát, a katolikus egyetekt által felállítandó kórházaknak, 1000 koronát a Vöröskereszt aradi fiókjának. Adakoztak továbbá: állami felsőleányiskola II. oszt. 10 kor. Mikosevits Iván (harmadszor) 20 kor. Turista asztaltársaság (harmadszor) 12 kor. Csirák Alajos és neje (negyedszor) 10 kor. Kara Győző (harmadszor) 10 kor. Mencer Béla 5 kor. Első Magyar Általános Biztosító Társaság tisztviselői (ismételten) 24 kor. Mericskay Sándor 10 kor. — Ékszeret adtak: Weisz Mór arany karikagyűrű, Weisz Mórné arany függő, Weisz Tivadar arany mellű, öv. Zachariás Géza né arany karikagyűrű, Hollós Stefánia 3 darab arany gyűrű, Korber Béla ezüst óralánc, Bokor Bella arany karosatt, Fischer Teréz egy pár arany függő, Keresztos János és neje 2 darab arany karikagyűrű.

— A hadbavonultak gyermekeinek felruházására adakoztak: Polgári takarékpénztár 50 korona, Kaimár József 5 korona, Neuman Testvérek 50 korona, Központi takarékpénztár 20 korona, N. N. 2 korona, Halász Lacika 2 korona. Természetben: dr. Reisinger Ferenéné, Kaufmann Sárika, Kemény Manóné, Fejes Eszter, Kornis Arminné, Weisz és Benjamin, dr. Grosz Endréné, dr. Múlek Lajosné.

— Herczeg Ferenc, Kiss József, Molnár Ferenc és Ivánfi Jenő az aradi Vöröskeresztnek. Eseménye lesz az idei évadnak a Vöröskereszt november 8-iki estélye. Herczeg Ferenc, Kiss József, Molnár Ferenc és még számos kiváló írónk háborus aktualitásokat írtak Ivánfi Jenő, a budapesti Nemzeti Színház kiváló művésze részére, hogy azokat az aradi Vöröskereszt-estélyén előadja. Ennek a magas irodalmi színvonalnak megfelelő lesz az a nagyszabású hangverseny, melyen Weil Magda Schubert, Sarasette és Paganini klasszikus darabjait, Dienzl Oszkár pedig Polonyi és Dienzl egy-egy brillans művét interpretálja. Jegyek Scherhag H. és fia cégnél 4, 3, 2, 1:50, 1 korona és 50 fillér árban várhatóak. Felülfizetéseket köszönettel vesz és a hírlapokban nyugtáz a Vöröskereszt.

— A halálból megmentett beteg hátája. Megírtuk, hogy a legnagyobb önfeláldozással és az orvosi tudomány minden eszközének igénybe vételével sikerült a Fischer Eliz kórházban, telenazban szenvedett Holota Ferencet, aki a déli harctéren sebesült meg, megmenteni. Az életet visszanyert vitéz harcos ma este hazamegy Cséhországba, hogy egy ottani kórházban tovább ápolják és közelebb legyen szüleihez. Távozása alkalmával arra kérte az Aradi Közlöny szerkesztőségét, hogy a következő sorokat tegye közö: Hálás köszönetemet fejezem ki a Fischer Eliz kórház urali hölgyei iránt, akik engem, a sebesültet és súlyos betegét önfeláldozással és embereszeretettel ápoltak. De különösen mély hálával vagyok eltelve Dr. Baross Zsigáné öngyászaga iránt, aki fáradságot nem ismerve gondoskodott rólam, valamint, hogy örökre hálás lekötölezettje maradok Visky Pál dr. és Vikas dr. uraknak, akik mind a lelkiismeretesség példaképei élnek hálás szívemben. Vörös nevű betegápolónő is fogadja köszönetemet.

— Zsákok készítenek a hadbavonultak hozzátartozói. A háboru következtében a juttat, ezt az indiai növényt, amelyet tudatavóleg zsákszövésre használnak fel, nem lehet kapni, minthogy Anglia nem engedő, hogy az indiai termék az ellenséges országokba is eljuthasson. Zsákokra azonban nagy szükség van, különösen a hadsereg céljaira is és így juttat hiányában pamutból fogják készíteni a zsákokat. A magyarországi textilgyárak megbízást kaptak, hogy pamutból készült zsákokat szállítsanak és valamennyi pamutgyár be is rendezte már üzemét zsákszövésre. Az aradi Hungária textilgyár, amely zsákszövésével nem foglalkozott idáig, szintén berendezkedett már erre a munkára és munkásnőit a hadbavonultak hozzátartozóiból válogatta ki, hogy ezen az uton is támogassa és keresetbe juttassa a katonák családjait.

— A kereskedő-tanoncok és a háboru. Az Aradi Kereskedők Köre tudatja az érdekelt kereskedőkkel, hogy a kereskedelmi miniszter rendelete értelmében olyan üzletokban, ahol a főnök, az üzletvezető, vagy a szegedek nagyobb része katonai szolgálatba vonult be, vagy a melyek katonai szállításokkal vannak igénybevéve, a tanoncok a tanonciskolába járás kötelezettsége alól egészen, vagy részben fölmenthetők. Az erre vonatkozó bejelentést a kereskedő-tanonciskola igazgatójához, (Aradon: Fischer Antal polgári iskolai tanár) kell intézni, amely a fölmentést saját hatáskörében adja meg.

— A kardvívás és főleg a szuronyvívás tudása életkérdés a háboruban. Tanítás egész napon át. Csoportoknak kedvezményes tandíj. Lovag Mayone Vince, vívómester Kazinczy-utca.

— Mit lehet küldeni a katonának. A Budapesti Tudósító figyelmezteti a közönséget, hogy a katonák csomagjait pontosan címezzék. Pénzt, ennivalót ne küldjenek, inkább meleg ruhát.

— Gyászemlék ünnepe. Az aradi izraelita hitközség közhírré teszi, hogy hatvani Deutch Bernát az árvaház nagyevű alapítójának emlékére folyó évi november hó 3-án esti félöt órakor a zsinagógában gyászemlékünnepély fog tartatni.

— Köszönetnyilvánítás. Lengyel Boriska urhölgy 20 koronát adományozott az izr. nőegylet javára, mely nemeslelkű adományért hálás köszönetet mond az elnökség.

— Kérem. Felkéröm azon t. nrőlyeket, kik a katonák meleg ruha költségeire gyűjtene, sziveskedjenek a gyűjtő levelet, a gyűjtési eredménnyel egyetemben hozzám, (Salac-utca 2.) mielőbb elhozni, vagy beküldeni, hogy az elszámolást megtehessek, a szükséges meleg ruhákat hamarosan beszerezzük és átadjuk. — A katonák meleg ruháira njobban nálam kegyesen adakoztak; Mayer Róbert 5 korona, N. N. 5 korona, Schauer Gizella 8 korona, Klebovics Mariska 3 korona, Özv. Ulrichné 20 korona, Aradi Minorita Rendház 200 korona, Özv. Hendrey Pálné (Ó-Pálos) 20 korona, Vojtek Alajos 10 korona és 10 pár érmelegítő, Mayerhoffer Lajosné 10 korona, Özv. József Antalné 6 korona, Thomka Elek 10 korona, Ring Lajosné 20 korona, N. N. 2 trikó nadrág. — Köszönet az adományokért. — Dr. Múlek Lajosné.

— Keresk. szakoktatás. Gép- gyors- és helyesírás, könyvelés, irod. munkálatok. Beiratkozás mindennap. Engel keresk. szaktanfolyama Lázár Vilmos-u. 2. Földes-palota mellett. 5486

— Hadbavonultak részére teveszőr swätter, mellény, has- és térdmelegítő, hósapka, dr. József tanár féle alsóruha, teveszőrtakaró, hálózsák, harisnyák, valamint az itthon maradottak részére elegáns kalapok, nyakkendők, uri fehérneműk stb. legolcsóbban beszerezhetők „Chic” uri divat üzletben, Arad, Andrásy-tér 15 sz. Pannónia-szállodával szemben. 1321

— Most olcsón lehet vásárolni! Az őszi országos vásár alatt rendkívül olcsón lehet be- vásárolni a Fischer-féle Nagy Áruházban, Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt, ahol mindenkor csak a legizlésebb, legfrissebb és csakis első- rendű árukból a legnagyobb választék talál- ható. Különösen kalap, fehérnemű, nyakkendő, ernyő, keztü, harisnya, sítábot, sapka, kézi- táska, erszény, átok, ajándéktárgy és még ezer más tárgyat a legolcsóbban lehet beszerezni, Arad és vidékének vevőközönsége ne mulassa el ezt a jó alkalmat felhasználni. 1989

— Nyomtatvány-rendelők b. figyelmébe: Nyomtatványokat a rendkívüli állapotok dacára — egyelőre még — zavartalanul szállítunk. A legegyszerűbbtől a legizlésebbig mindennemű nyomdai és könyvkötészeti munkát vállalatunk áramelés nélkül a legrövidebb időn belül elkészít. Az Aradi Nyomda Rész- vénytársaság. Aradi csanádi egyesült vasutak palotájában.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Aradi polgári takarékpénztár rész- vénytársaság. Az aradi polgári takarékpénztár 1914. évi október hó 31-én kin. közjegyző és az intézeti felügyelő-bizottság jelenlétében meg- tartott sorsolása alkalmával a következő szá- mok huzattak ki.

5°/_o-os díj nélküli záloglevél:
5 drb. 100 forintos. Szám: 353, 550, 573, 636, 730.

2 drb. 1000 forintos. Szám: 20, 214.
10 drb. 200 koronás. Szám: 1518, 1534, 1535, 1539, 1542, 1544, 1546, 1547, 1548, 1551,
15 drb. 500 koronás. Szám: 82, 84, 88, 111, 119, 130, 134, 140, 145, 157, 160, 194, 217, 226, 235.

5 drb. 1000 koronás. Szám: 955, 978, 1114, 1149, 1386.

3 drb. 5000 koronás. Szám: 74, 94, 136.
3 drb. 10.000 koronás. Szám: 123, 150, 184.

5°/_o-os díjas záloglevél:
5 drb. 100 forintos. Szám: 407, 409, 431, 496, 509.

7 drb. 1000 forintos. Szám: 30, 56, 316, 317, 426, 516, 584.

Ezen kisorsolt záloglevelek 1915. május 1-től a zálogleveleknek szelvényeikkel együtt való visszaszolgáltatása ellenében beváltatnak:

Aradon az intézeti pénztárnál;
Budapesten: a Magyar leszámítoló és pénzváltó banknál;
Bécsben: az Angol-osztrák bank pénz- váltó üzletében.

Arad, 1914. október 31-én.

Az Aradi polgári takarékpénztár igazgatósága.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1914. évi november 3-án:

B) Bérlet. B) Bérlet.

Doktor ur.

Bőhózat 3 felvonásban. Irta: Molnár Ferenc.

Kezdete este 7/8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.*

Uránia Színház.

Kedden

Nagy színes történelmi dráma:

IV. Henrik halála.

Dráma 5 részben.

Uj aktualitás: 5400

Szövetségeseink harcai keleten és nyugaton.

Magyar királyi államvasutak igazgatóság.

254259—1914. szám.

Pályázati hirdetés.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1915. évi január 1-től 1915. évi június 30-ig szükséges faszén szállításának biztosítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb folyó évi november hó 24-ig déli 12 óráig beérkeztetendők, a bánt- pénz pedig folyó évi november hó 23-ig déli 12 óráig beküldendő.

A pályázatra vonatkozó részletezett felté- telek, valamint a szükséges mennyiségeket fel- tüntető ajánlati űrlap a magyar királyi állam- vasutak anyag- és leltárbeszerzési osztályánál (Budapest VI., Andrásy-ut 78. sz.) megtekin- tethők és ugyanott díjtalanul kaphatók.

Budapest, 1914. évi október havában.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik.)

* Az ezen rovat alatt közzétettakat nem vállalunk felelősséget.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle beteg- ségeket okozó csirákkal minők a tüdővész, a merevgöres, a lép- fene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintke- zésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét baktériumok okozzák s hogy az emberi körmök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhetünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer Szent Imre szappannal vagy Carboform szappannal megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,

a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, taní- tóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. El szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és és vegyészeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos

gyógyszertára.

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás

ellen megbízható és leg- jobb hatású szer a

Tussinal-cukor

Ára 70 fillér.

Tussinal-tea

Ára 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget deszficiálja, utóíze igen kellemes. Ára egy porcellán- szalencének 60 fillér.

A mértéktelen dohányzás- szenvedély

legbiztosabb, legegészségesebb és legkellemesebb ellenszere a

Menthol-cigaretta

1 darabnak az ára, mely hosszú időre elég: 1 korona.

Fejkorpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a világblü „Tegerit” korpa- kenőcs.

Ára egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

**Aki szereti
egészségét
megóvni,**

az használjon kitünően be-
vált vízhatlan gummiféltal-
pat, ára egy párnak elké-
szítve csak 5 korona az.
Aradi Cipészek Termelő Szö-
vetkezetében, Szabadság-tér
14. szám.

**Dearling for
Gentlemen**

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával.
Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-
tőzsdében. 2171

1914. évi 3937. sz.

Tüzifa eladás

(Vasúti állomás melletti raktárban.)

A marosborsai m. kir. erdőgazdálkodás marosborsai faraktárában készletezett összesen 4666 tirköbméter kemény tűzifa két eladási csoportban zárt irásbeli versenyfolyamat útján fog eladatni.

Az ajánlatok 1914. évi november hó 23-án déli 12 óráig nyújtandók be a lippai m. kir. főerdőhivatalnál, hol azok november hó 24-én d. e. 9 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

Részletes adatok, árverési és szerződési feltételek, valamint ajánlati űrlapok és borítékok a m. kir. főerdőhivatalnál Lippán (Temes-megye) és a m. kir. erdőgazdálkodásnál Marosborsán díjmentesen szerezhetők be.

Lippa, 1914. évi október hóban.

5492

M. kir. főerdőhivatal.

Erdély

gyöngye

az Előpataki

ásványviz, el-

ősmert legjobb

üdítő és gyógyító ital,

Főraktár:

Éles Árminnál,

Aradon,

Félliteres üveg 26 fillér.

Literes „ 36 „

Keresünk

azonnali belépésre
magyarul és németül
tudó ügyes

komptoiristát.

Yost gépiró előnyben
részesül. Ajánlatok

Seidner Bernát és Fia

Marosborsa

céghez intézendők.

Magyar királyi államvasutak.

263512/1914. szám.

Árverési hirdetmény.

A kézbesíthetetlen küldemények a vasúti üzletszabályzat 81. §-a értelmében az alább felsorolt állomások teherárúraktáiraiban, délelőtt 9 órakor a következő napokon fognak azonnali készpénzfizetés mellett nyilvánosan eladatni:

Állomás	állomáson 1914. november hó	19-én.
Arad	"	18-án.
Békéscsaba	"	18-án.
Brassó	"	18-án.
Budapest dunapart teher p. u.	"	18-án.
Budapest nyugoti pályaudvar	"	16-án.
Debreczen	"	23-án.
Eszék	"	23-án.
Fiume	"	17-én.
Győr	"	24-én.
Kassa	"	20-án.
Kolozsvár	"	20-án.
Losonc	"	18-án.
Miskolc	"	16-án.
Nagyszében	"	17-én.
Nagyvárad	"	24-én.
Pápa	"	25-én.
Pécs	"	24-én.
Pozsony	"	25-én.
Sátoralja-Ujhely	"	12-én.
Szabadka	"	26-án.
Szatmárnémeti	"	26-án.
Szeged	"	12-én.
Szolnok	"	27-én.
Temesvár Józsefgyáros	"	27-én.
Ujvidék	"	30-án.
Zágráb	"	30-án.
Kaposvár	"	19-én.

Budapest, 1914. évi október hó.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem díjazatik).

Telefon 987.

Telefon 987.

Aradi kőszén és kokszt forgalmi vállalat.

Tisztelettel értesítjük a fogyasztó közönséget, hogy a téli szükséglet beszerzése céljából ajánlunk

- 1-ső rendű Zaberzei dió I. koksztot
- 1-ső rendű Porosz salon fűtő kőszén
- 1-ső rendű Vasaló faszenet,

Raktárunkból **Csernovits Péter-utca 24. szám** alatt átvéve.

Mintán nagyobb mennyiség áll rendelkezésünkre. Üradalmakat és kisebb ipartelepeket is kielégítünk addig, a míg a vasúti forgalom helyre áll. Ajánlatosnak tartjuk, ha már most biztosítja téli szükségletét, mert előre láthatólag később nehézségekbe fog ütközni. 501

Új sörcsarnok és étterem!

Ugy a nagyérdemű közönség, mint ismerőseim szíves tudomására adom, hogy Aradon az **Eötvös-utcában a Rozsnyay-gyógytár** mellett egy teljesen újonnan és minden kényelemmel berendezett

sörcsarnokot és éttermet

létesítettem, melyet **október 31-én** nyitottam meg. — Főtörekvésem mindenkor az leendő, hogy tisztán kezelt **legjobb minőségű italjaim**, elsőrendű konyhaerők által kiváló gondnal készült **hideg és meleg étkeimmel**, melyek pontos kiszolgálás mellett kaphatók, igen tisztelt vendégeim megelégedését mindenkor kiérdemeljem. Naponta frissen csapolt kőbányai **„Fővárosi Mátyás Király sör“** kizárólag nálam lesz kapható. — **Havi abonánsokat házon kívül is elfogadok jutányos árért.** Társaságoknak külön helyiségek.

Szíves pártfogást kér:

Mojzes Ferenc,

a „Lloyd“ és „Pannónia szálloda“ volt vezetője.

5400

Apró hirdetések.

OKTATÁS.

Hochdeutsch

német nyelvet tanít alaposan, komoly eredménnyel, könnyű módszer mellett, elismert német író, gyermekek és felnőtteknek otthon és házon kívül. Egyetemleges bevezetés a német irodalomba, művészetekbe és történelembe. Azonnali beszéd. Előadás németül. Órák a nap bármely szakában. Csoportoknak előnyös. Schmidt Miklós, Bocskó-utca 10. 5498

Engel Keresk. szaktanfolyama.

Gépirás. Gyorsírás. Könyvvitel. Keresk. számtan. Helyes- és szépirás. Alapos és gyakorlati kiképzés ügyvédi és keresk. irodák részére. 3-4 havi tanfolyam. Mérsékelt tandíj. Díjtalan állásközvetítés. Beiratkozás mindennap, Lázár Vilmos u. 2. Földes-palota mellett. 5495

ALKALMAZÁST KERES.

Fiatal asszony

bejárónőnek ajánlkozik. Cim Klózi Minálné, Illés-u. 138. 5494

ALKALMAZÁST NYER.

Német kisasszony

két gyermek mellé kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 5459

Kereskedelmi

fényvelésben jártas szerény igényű nő alkalmazást nyerhet. Cim a kiadóhivatalban. 5497

Keresünk vidékre

vegyeskereskedésünkbe egy tanoncot, ki a magyar és román nyelvet bírja. Cim a kiadóhivatalban. 5464

Irodista

1-2 évi gyakorlati ki a kettős-könyvelésben jártas azonnali belépésre kerestetik. Ajánlatok „Alíandó állás” jellegű alatt a kiadóhivatalba küldendők. 5479

Ügyes

fiatal fűszerkereskedő segéd azonnali belépésre kerestetik Pollak József fűszernagykereskedésébe. 5481

KIADÓ LAKÁS.

Minden kényelemmel

ellátott 4-5 és 6 szobás lakásokat november 1-től, valamint butorított szobákat ajánl a Lakásnyilvántartási iroda, Deák Ferenc-utca 8. Telefon 816. 5499

Belvárosban

közel eső lités-utcai 51a. számú magánház, kert, 3 szoba, konyha és mellékhelyiségekkel, azonnal kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 5488

Kiadó lakás.

Ferdinánd u. 1. sz. alatt 6 nagyszobás újonnan átalakított I. emeleti és 5 nagyszobás földszinti lakás fürdőszoba és mellékhelyiségekkel minden órában kiadó. 5493

2 szobás

udvari lakás Andrassy-tér 8. szám alatt azonnalra kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Egy különbejáratu

butorított udvari szoba. a földszinten, azonnal kiadó Zoltán utca 2. sz. 5501

Egy eszinosan butorított

különbejáratu utcai szoba kiadó Erney Gyulánál, Csernovics Péter-utca 2. 5490

ÜZLETEK.

Csermő piacon, a legforgalmasabb helyen, egy üzlethelyiség egy mellékhelyiséggel kiadó. Morás Áron, Csermő Aradmegye. 5500

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Modern

hálószoba berendezések jutányos áron eladó. Kápolna-utca 8. sz., ugyanott mindennemű asztalosmunkák jutányosan elkészíttatnek. 5521

Vessék

uraktól levetett férfiruhát, téli kabátot, városi és utazó bundát a legmagasabb árban. Bieler Ignácz, Szent-Pál-u. 12. 4899

Tisztán kezelt

csemegé méz, különként 1 korona 60 fillérért kapható Haberegefnél Andrassy-tér 6 II. emelet. 5381

Fedelese hintó,

hajtókocsi, landauer és szép sima fényezett hálószoba olcsón eladó Róth butorkereskedőnél, Asztalos Sándor-u. 9. 5459

Fürdőház

vizmelegítő kályhát, 10 hektoliteres viztartányt, egy szivó-nyomó kutat keresek megvételre, ajánlatot kérek Merkler Vilmos, Boros-jenő. 5450

Ápolónők!

és betegek részére meleg komót szobacipők őrítési választékban már 1 K. 70 fill-től kaphatók Cipe Törszében Apolló mozi mellett. Ugyeljünk a címre. 5461

KÜLÖNFÉLE.

Bevonulók figyelmébe.

Egyenruhákat gyorsan és jutányosan elkészít Braun Miksa egyenruha és férfiszabó üzlete Deák Ferenc-utca 40. szám. 5285

Bármilyen

bádogos és vízvezeték munkát készít Diamant Jenő Arad, Weitzer János és Kasinczy-utca sarkán. 2991

385-1914. Eln. szám.

Hirdetmény.

Közlérem teszem, hogy Pétervárad, Ujvidék, valamint a Szerém megyében levő és a legénységi állományba tartozó katonák látogatása megtiltatott.

Figyelmeztetem a város lakosságát, hogy jelzett helyekre e cél-

ból, még ha utasági igazolvánnyal is bírnak, utra ne keljenek, mert már Ujvidékről feltétlenül vissza utasítva lesznek, s maguknak hiábavaló költséget okoznak.

Arad, 1914. évi november hó 2.

Greén
főkapitány.

Hadbavonultak

részére ajánlik a legolcsóbb árak mellett:

1 drb alsólappadó szegve	2.40
1 drb férfi trico lug I	2.40
1 drb férfi trico nadrág I	2.40
1 drb férfi swetter I	5.-
1 drb férfi haskötő	—80
1 pár férfi sokni vastag	—40
1 pár férfi keztyű vastag	—80
1 drb férfi piastrom	1.-
1 pár férfi lábcsár védő	3.-
1 pár férfi csukló védő	—50
1 drb férfi törülköző	—50
1 drb férfi zsebkendő	—20
1 drb férfi hósapka	1.20
1 drb férfi ing fehér	1.50
1 drb férfi alsó nadrág	1.50
1 drb férfi szines ing	2.-
1 drb paplan	5.60

továbbá nagy választék vászon, chiffon, asztalnemű, női ruha kolmo, barchotek, gyermektrikó és harisnyákban, valamint mindenféle berlinére fej- és posztó nagykendőben. 5131

Halpern Miksa

női és férfi divatüzlet Aradon, Szabadság-tér 1. szám.

Költözködők

figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít. 5161

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

Tüzifa

bükk I., II., III. és dorong, cser hasáb és dorong kapható vagononkinti vételnél Körösvölgyi Pál-karakter Andrassy tér 5. Telefon 651.

Hirdetmény.

A ménesi körjegyzőségnél egy a jegyzői, különösen a közigazgatási teendőkben teljesen jártas

írnok

állandó alkalmazást nyer.

Bővebbet alulirotnál

Kovácsévits György,
körjegyző.

Kalmár József villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz. Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe: villamos világítási berendezéseket, villamos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villamos csillárokat, villamos főzőedényeket, villamos vasalókat, villamos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villamos cikkeket.

Kinostári

Rózsa burgonya

Nyírségből, métermázsánként és waggontételként kapható: Asztalos S.- és Chorin Áron utca sarok. Telefon 1025

Új és használt

Iskolakönyvek!

Írásterek!

Füzetek!

Táskák!

nagy választékban kaphatók

Jámbor Antal

könyv- és papírüzletében Andrassy-tér 3. (Tabajdi-utcai oldal) Telefon szám 1022.

Most jelent meg!

Mátyás Jenő:

„A moratórium”

című aktuális munkája,

mely Kerpel Izsó könyvkereskedésében egy koronáért kapható.

Az összes időközi pótlások ára külön egy korona.